

PRVÝ ROK TRETIEHO TISÍCROČIA

OBSAH ROČNÍKA 2001

Obsah ročníka 2001	458	Dejiny regionálnej tlače	489
Úvodom do roku 2001	459	O šalianskom kroji	490
Sčítanie obyvateľov domov a bytov	460	KULTÚRNE PODUJATIA ROKA:	493
Sčítanie ľudu v minulosti	462	Najdôležitejšie podujatia v Dome Kultúry	493
Stav obyvateľov k 31. 12. 2001	463	Festival hudobného folklóru	494
Vývoj a formy samospráv	464	Šaliansky Matko	495
Realizované a pripravované investičné		Koncerty	496
akcie v meste	465	Výstavy	497
Výstavba financovaná mestom	465	Nový slovenský muzikál – Alžbeta	
Výstavba rodinných domov a firemných		Báthoryová	499
stavieb	466	Premiéra Divadla Váh	499
Rozbor hospodárenia mesta za rok 2001	467	Majstrovstvá Slovenska v moderných	
Nezamestnanosť v meste a okrese	468	tancoch	500
Projekt miestneho hospodárskeho rozvoja	470	Jan Nedvěd – legenda českého folku v Šali	501
Nové bistro Vila pri žel. stanici	471	Folkloristi z Grécka v Šali	501
Moderná veterinárna ambulancia	471	Valné zhromaždenie Matičiarov	502
Vynovený železničný prechod	472	Úspechy časopisu Fantázia	502
Vybudovali minigolfovú ihrisko	472	50. rokov maďarskej školy v Šali	503
Vysoké ocenenie výrobkov DUSLA	473	Chemická priemyslovka úspešná	503
Úspech na svetovej súťaži	474	ŠPORTOVÉ UDALOSTI ROKA 2001:	504
Významný slovenský mykológ	474	Šiesty majstrovský triumf šalianskych	
Ceny mesta za rok 200	475	hádzanárok	504
Významné návštevy v našom meste	476	Šalianske hádzanárske víťazky Slovenského	
Prezident republiky R. Schuster v Šali	478	pohára	505
Družobné styky	479	Vyhlasenie najlepších športovcov	506
Miléniový kalendár	481	Medailová žatva Šal'anov na	
Mesačník samosprávy mesta	481	Majstrovstvách Slovenska vo	
Voľby do orgánov Nitrianskeho		voltížnom jazdení	508
samosprávneho kraja	482	Róbert Babós získal striebornú medailu	
Teroristický útok na New York		v naturálnej kulturistike	509
a Washington	484	Šalianski strelci na Watther Cupe	509
Počasia v roku 2001	485	80. rokov šalianskeho futbalu	510
VÝROČIA A SPOMIENKY:	487	International Challenge Day 2001	510
10. výročie vzniku Mestskej polície	487	Úspechy našich strelcov na Majstr. SR	507
Spomienková slávnosť pri 60. výročí		Záver	511
spisovateľa J. Sellyeio – Miskoviča	488		

ÚVODOM DO ROKU 2001

Rok 2001 bol prvým rokom nastupujúceho tretieho tisícročia, ktorý si naše mesto pripomenulo hneď v jeho prvý deň efektným ohňostrojom v centre mesta. Tu v prvý deň nového roka pred stovkami oslavujúcich občanov na námestí sv. Trojice prehovoril primátor mesta Mgr. Július Morávek a zahrála tu aj šalianska dychová hudba Duslanka.

V máji tohto roku sa uskutočnilo pravidelné desaťročné sčítanie obyvateľov, domov a bytov v celej našej vlasti, tak aj v našom meste. Zistené údaje uvádzame v tejto kronike na stranách za uplynulých štyroch rokov. Za uplynulých štyroch rokov sme

zaznamenali v tomto roku najväčší ročný úbytok obyvateľov a počet obyvateľov mesta v tomto roku poklesol pod 25 tisíc. Vysokú mieru nezamestnanosti, ktorá zastihla uplynulé roky, mierne znížilo zamestnanie dlhodobo evidovaných nezamestnaných vo verejnoprospešných prácach.

Naše mesto prežívalo tento rok opäť nedostatok potrebných finančných prostriedkov, čo sa odrazilo aj v odsunutí niekoľkých plánovaných stavieb iných akcií na budúce roky. To sa pravda, prejavilo aj v celkovom vzhľade mesta. Nepokračovala ďalšia etapa budovania pešej zóny na Hlavnej ulici a spomalila sa aj individuálna bytová výstavba napriek tomu, že stavebné pozemky boli mestom pripravené.

V mesiaci december sa po prvý raz uskutočnili v nových samosprávnych krajoch Slovenska komunálne voľby. V našom Nitrianskom kraji boli vo volebnom obvode územia okresu Šaľa zvolení štyria poslanci, z ktorých jeden MUDr. Szarka zastupuje naše mesto.

Naše mesto aj v tomto roku navštívilo niekoľko významných politických, hospodárskych a kultúrnych osobností nášho štátu. Medzi nimi aj prezident Slovenskej republiky.

Úspešne sa rozvíjali aj družobné styky medzi našimi partnerskými mestami, kde sme zaznamenali niekoľko cenných stretnutí v pracovných, kultúrnych, spoločenských a športových podujatiach. Pripravil sa aj nový rámcový plán spolupráce s poľským okresom Komecky.

Na rok 2001 budeme určite dlho spomínať, lebo 11. septembra tohto roku došlo k šokujúcim teroristickým udalostiam USA v New Yorku, vo Washingtone a Pittsburghu, kedy dve unesené dopravné lietadlá zničili dva mrakodrapy Svetového obchodného centra v New Yorku a jedno lietadlo sa zrútilo na Pentagon vo Washingtone. Tromi minútami ticha na poludnie 14. septembra 2001 uctilo aj Slovensko a naše mesto pamiatku tisícok obetí atentátu Spojených štátov.

Počasia v tomto roku viac-menej vyhovovalo našim poľnohospodárom. Dosiahnuté úrody boli oproti minulému roku lepšie, i keď bolo rozloženie zrážok počas vegetačného obdobia nie optimálne. Plne sa nevyužívalo ani umelé zavlažovanie, ktoré bolo finančne značne náročné. Zimné počasie sa v tomto roku dostavilo nezvyčajne skoro v decembri a tento mesiac bol v tomto kalendárnom roku najchladnejším mesiacom.

Rok 2001 bol bohatý na mnoho rôznych a cenných kultúrnych podujatí. Kultúrny život mesta obohacovali známe miestne súbory a jednotlivci cenným programom. Naše mesto cestou strediska kultúry organizovalo už tradične miestne koncerty, vystúpenia významných hostí, ako aj celoslovenské súťažné podujatia. Mesto si aj v tomto roku ocenilo cenou mesta najlepších pracovníkov práve z oblasti kultúrneho života. Uskutočnili sa aj tradičné výstavy, spomienky a výročia významných udalostí. Bohatú kultúrnu a osvetovú činnosť vyvíjali naše školy, spoločenské organizácie i cirkev.

Bohatý bol aj telovýchovný a športový život v meste. Naše športové kolektívy a jednotlivci aj v tomto roku úspešne účinkovali v krajských celoštátnych i medzinárodných podujatiach. Naše extraligové hádzanárky aj v tomto roku obhájili na Slovensku svoje prvenstvo a veľmi dobre pokračovali v súťažiach aj šalianski voltížnici v slovenských i medzinárodných súťažiach. Aj v tomto roku vyhlásilo mesto najlepších športovcov a kolektívov.

Z početných udalostí roka sa kronikár snažil vybrať tie najdôležitejšie, ktoré charakterizovali život nášho mesta a jeho obyvateľov v roku 2001.

461

NÁRODNOSTNÉ ZLOŽENIE OBYVATEĽSTVA

Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu: 24 564

v tom:

Národnosť	Absolútne	V percentách
slovenská	19 583	79,7
maďarská	4 392	17,9
rómska	99	0,4
česká	170	0,7
rusínska	6	0,0
ukrajinská	21	0,1
iná	77	0,3
nezistená	216	0,9

NÁBOŽENSKÉ VYZNANIE OBYVATEĽSTVA

Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu: 24 564

v tom:

Vyznanie	Absolútne	V percentách
Rímskokatolícka cirkev	16 368	66,6
Evanjelická cirkev augs. vyznania	919	3,7
Gréckokatolícka cirkev	60	0,2
Reformovaná kresťanská cirkev	402	1,6
Pravoslávna cirkev	34	0,1
Náboženská spol. Jehovovi svedkovia	63	0,3
Evanjelická cirkev metodistická	64	0,3
Bratská jednota baptistov	6	0,0
Iné a nezistené	846	3,4
Bez vyznania	5 802	23,6

DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

Domy spolu: (vrátane ubytovacích zariadení bez bytu)	2 075
Trvalo obývané domy spolu:	1 903
Z toho:	
Rodinné domy	1 431
Neobývané domy	162
Byty spolu	8 668
Trvalo obývané byty spolu:	8 170
Z toho:	
V rodinných domoch	1 459
Neobývané byty	463

462

SČÍTANIE ĽUDU V MINULOSTI

Dokumenty zo sčítania ľudu patria medzi zaujímavé a významné archívne pramene. Umožňujú získať údaje nielen o zložení obyvateľstva tej - ktorej lokality, ale poskytujú údaje aj o populačnom, vzdelanostnom ale aj majetkovom stave obyvateľov.

Prvé sčítanie ľudu sa v Uhorsku uskutočnilo na základe nariadenia cisára Jozefa II. Od 1. novembra 1784 do konca leta 1785. Údaje získané z neho mali slúžiť na evidenciu obyvateľstva. Podobne ako iné reformné opatrenia tohto známeho panovníka, aj tieto boli po jeho smrti zrušené. Ďalšie sčítania ľudu boli uskutočnené začiatkom 19. storočia, no neboli také komplexné ako v roku 1785.

Pravidelné sčítania ľudu sa zaviedli až po vzniku centrálného štatistického úradu v Budapešti v roku 1867, ktorý pracoval pri Ministerstve poľnohospodárstva, priemyslu a obchodu. Dňa 31. decembra 1869 sa uskutočnilo prvé moderné sčítanie, ktoré poskytlo údaje už nielen o národnostnom a náboženskom zložení obyvateľstva ale aj o sociálnej situácii a gramotnosti. Od roku 1880 sa konali sčítania ľudu vždy po 10 rokoch. Zmena nastala po vzniku Československej republiky. Do vypuknutia druhej svetovej vojny sa uskutočnilo sčítanie v rokoch 1921, 1930 a 1938. V povojnovom období sa sčítanie opäť uskutočnilo každých 10 rokov.

Obyvateľstvo dnešného mesta Šaľa určite zaujímajú údaje spred 100 rokov. Podľa sčítania ľudu z roku 1900 žilo v Šali 3 581 obyvateľov. Z nich sa 1964 hlásilo k slovenskej, 1564 k maďarskej, 48 k nemeckej a 5 obyvateľov k inej (bližšie neurčenej) národnosti.

Z 3581 obyvateľov bolo 3274 rímskokatolíckeho vierovyznania, 1 gréckokatolíckeho, 1 pravoslávneho, 20 obyvateľov evanjelického, 13 reformátorského a 272 židovského vierovyznania. Z 3581 obyvateľov 1368 pracovalo, z toho 621 v poľnohospodárstve, 205 v priemysle, 43 v obchode, 144 v doprave, 49 v službe, 6 v armáde, 162 ľudí bolo zaradených do kategórie nádenníkov a 90 do tzv. kategórie čel'ade. 48 obyvateľov bolo bližšie neurčeného zamestnania. Z priemyselných odvetví najviac ľudí pracovalo v odevnom priemysle. V Šali bolo 31 krajičov, 61 obuvníkov a čižmárov. Samozrejme vtedy prevládala malovýroba.

Je na škodu, že sčítacie hárky z roku 1869, ale aj 1930 sú nám kompletne k dispozícii, ale tie, ktoré vznikli pri sčítaní obyvateľstva v roku 2001 majú vraj byť už o dva roky zničené.

463

STAV OBYVATEĽOV MESTA ŠAĽA K 31. 12. 2001

Počiatkový stav k 31. 12. 2001 25 201	narodených 215	Prírastky prist'ahovaných 351	prírastok spolu 566
	zomrelých 172	Úbytky odst'ahovaných 697	úbytok spolu 869
Úbytok Za rok 2001 -303	Konečný stav obyvateľov k 31. 12. 2001 24 898		

Z celkového počtu obyvateľov mesta Šaľa k 31. decembru 2001 bolo 12 251 mužov a 12 647 žien.

Stav obyvateľstva ku dňu pravidelného 10-ročného sčítania obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa uskutočnilo 26. mája 2001 uvádza tohoročná kronika na stranách 460 – 461.

Od roku 1998 zaznamenávame v našom meste pravidelný úbytok obyvateľov. Úbytok obyvateľstva bol zaznamenaný hlavne v počte odst'ahovaných obyvateľov z nášho mesta, čo v tomto roku bolo až 697 obyvateľov, najviac za posledných 11 rokov. V počte narodených, prist'ahovaných a zomrelých občanov nedošlo v poslednom desaťročí v Šali k takým výrazným zmenám.

464

V ŠALI SA KONALA MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA VÝVOJ A FORMY SAMOSPRÁV

8. septembra 2001 sa konala v priestoroch Mestského úradu v Šali konferencia na tému Vývoj a formy samospráv. Konferenciu organizovala Spoločnosť Petra Pazmánya v Šali, Štátny okresný archív v Šali, Fórum inštitút a Spoločenskovedný ústav v Galante.

Konferenciu otvoril prednosta Okresného úradu v Šali Ing. Štefan Szeles, ktorý vyzdvihol význam samosprávy v živote spoločnosti v jednotlivých historických etapách.

Úvodný referát konferenciu predniesol vedúci Katedry archívnictva FF UK v Bratislave Prof. Dr. Leon Sokolovský pod názvom Samospráva a správa dediny za feudalizmu. O stoliciach, najmä o Nitrianskej a Bratislavskej, hovoril vo svojom referáte dlhoročný pracovník Štátneho oblastného archívu v Nitre PhDr. Marián Zemene.

V ďalšom programe vystúpili aj zahraniční účastníci, ako Gottfried Barna na tému Virilizmus v samosprávach a Dr. Gábor Ölvedi, zástupca riaditeľa Župného archívu v Debrecíne O municipálnom výbore mesta Debrecín.

Riaditeľ Archívu Slovenskej akadémie vied PhDr. Ivan Mrva predniesol referát o voľbách do župných a obecných zastupiteľstiev a o ich sociálnej štruktúre na prelome 19. a 20. storočia. Mgr. Gabriel Strešňák, pracovník Štátneho oblastného archívu v Bratislave hovoril o vývine a právnom postavení slobodného kráľovského mesta Šamorína.

O mestečkách na území okresov Šaľa, Galanta a Dunajská Streda hovorila vo svojom referáte Dr. Veronika Nováková, riaditeľka Štátneho okresného archívu v Šali. Osobitne sa zmienila o ich právnom postavení a o výsadných listinách, ktoré im boli udelené panovníkmi od 15. až do konca 18. storočia.

O vývoji obecnej samosprávy od konca 18. storočia do roku 1945 hovoril vo svojom referáte pracovník Štátneho okresného archívu v Šali Mgr. Ladislav Bukovszký. Pozornosť venoval nielen kompetencii richtára ale aj kompetenciám iných samosprávnych predstaviteľov.

Aranka Kocsisová zo Šamorína vo svojom referáte Samospráva predialistov (príslušníkov cirkevnej šľachty) vo Vojke hovorila o pomerne málo známej forme správy prediálnej stolice vo Vojke, ktorá patrila pod kompetenciu ostrihomského arcibiskupa.

Na konferencii sa zúčastnilo okolo 90 osôb, zástupcovia samospráv, pracovníci archívov, múzeí a regionálni historici.

Po ukončení konferencie bola v priestoroch Štátneho okresného archívu v kaštieli v Šali slávnostne otvorená výstava na tému Vývoj samosprávy. Výstava bola otvorená do 30. júna 2002 a bola určená širokej verejnosti, najmä žiakom a študujúcej mládeži.

465

REALIZOVANÉ A PRIPRAVOVANÉ INVESTIČNÉ AKCIE V MESTE

VÝSTAVBA FINANCOVANÁ MESTOM ŠAĽA

V marci až septembri 2001 sa vybuďovala kanalizácia na uliciach Komenského a Gorkého v Šali – Veči. Realizovaný bol hlavný uličný zberač vrátane verejných častí kanalizácie ako aj domových prípojok ku každému rodinnému domu po oplotenie pozemkov. Investičný náklad tejto stavby predstavoval cca. 7 miliónov Sk. Dodávateľom týchto prác bol Vodomont VHS a. s. Šaľa.

V auguste a septembri 2001 sa vybudovala kanalizačná prípojka ku Spoločenskému kultúrnemu domu v Šali – Veči v investičnom náklade cca. 500 tisíc Sk. Dodávateľom týchto prác bol Bautech Projekt, spol. s r. o. Šaľa.

V septembri sa začala výstavba kanalizácie na uliciach Nivy a Jilemnického v Šali – Veči. Ukončenie tejto stavby sa predpokladá v apríli 2002. Investičný náklad tejto akcie je cca. 7 miliónov Sk. Dodávateľom prác je Vodomont VHS, a. s. Šaľa.

V novembri 2001 sa započala prestavba objektu detských jasí na ulici Nešporovej v Šali na Dom dôchodcov s kapacitou 20 lôžok. Predpokladaný termín ukončenia stavby je v mesiaci apríl roku 2002. Projektovú dokumentáciu stavby spracovala spoločnosť B – projekt, spol. s r. o. Šaľa s predpokladaným investičným nákladom cca. 5 miliónov Sk. Dodávateľom tejto stavby je Speko, spol. s r. o. Šaľa.

Mesto Šaľa začalo v roku 2001 pripravovať so spoločnosťou Invest spol. s r. o. investičný zámer realizácie Obytného celku na ulici Fraňa Kráľa v Šali – Veči s realizáciou 79 radových rodinných domov, 17 samostatne stojacich rodinných domov, 3 bytových domov spolu s 96 bytovými jednotkami a prislúchajúcimi inžinierskymi sieťami.

V rámci tohto zámeru sa Mesto Šaľa a Invest s r. o. zmluvne dohodli na spoločnom zabezpečovaní financovania – združení prostriedkov pri realizácii inžinierskych sietí a bytových domov, ktoré budú pripravované na realizáciu v rámci programu výstavby nájomných bytov.

466

VÝSTAVBA RODINNÝCH DOMOV A FIREMNÝCH STAVIEB

V roku 2001 bolo v našom meste ukončených a skolaudovaných 16 novostavieb rodinných domov. Firmy, resp. právnické osoby odovzdali do užívania 22 stavieb v našom meste a z nich boli najdôležitejšie:

HSV dielňa firmy METALFIN

Skladovací a prevádzkový objekt firmy SEHATEX

Psychiatrická ambulancia na ul. Nemocničnej

Trafostanica Obchodného domu Olympia Jednoty Spotrebného družstva Galanta

Budovy bufetu pri železničnej stanici Šaľa

Veterinárna stanica na ul. Nemocničnej MVDr. Antona Jasenovca

Dve predajne textilu na ul. Budovateľskej

Predajňa potravín na ul. Hornej

Okrem uvedených stavieb bolo v našom meste vydaných 12 kolaudačných rozhodnutí pre stavby občianskej vybavenosti (vodovod, kanalizácia, telefónne prípojky, plynofikácia, chodníky a spevnené plochy).

Aj v roku 2001 priebežne pokračovala výstavba rodinných domov v lokalite tzv. „Orechovej II.“. Z celkového plánovaného počtu 86 rodinných domov a 18 domov v radovej zástavbe bolo v I. etape v roku 2001 vo výstavbe 23 rodinných domov a 8 rodinných domov v radovej zástavbe.

Mesto poskytlo pozemok na ulici Hlavnej na dokončenie dvoch bytových domov investorovi spoločnosti Invest AG s. r. o. Bratislava. Tieto byty budú ponúknuté na odkúpenie do osobného vlastníctva záujemcom, pričom investor ponúkol počas výstavby budúcim záujemcom kompletne služby pri zabezpečovaní financovania bytov, t. j. pri vybavovaní úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania, alebo súčinnosť pri vybavovaní hypotekárneho úveru a úveru zo stavebného sporenia.

Celkový počet tu realizovaných bytov do vlastníctva bude 28. Realizované budú 1 – izbové byty vo výmere 42 m², 2 – izbové byty vo výmere od 57 m² a 61 m² a 3 – izbové byty vo výmere 75 m².

467

ROZBOR HOSPODÁRENIA MESTA ZA ROK 2001

Hlavnými cieľmi pri zostavovaní rozpočtu mesta v roku 2001 bolo zabezpečenie dostatočných zdrojov na financovanie všetkých činností vyplývajúcich zo samosprávnych funkcií mesta v zmysle platných zákonov, ako aj realizácia nových investičných akcií podľa požiadaviek mesta. Prihliadalo sa na nezvyšovanie úverových zmlúv, ako aj na zabezpečenie dostatočného množstva prostriedkov na financovanie začiatku roka 2002.

Rozpočet mesta na rok 2001 bol schválený už v novembri 2000 a potom v priebehu roka 2001 bol trikrát upravovaný a doplnený o číselné vyjadrenie úpravy v príjmovej a výdavkovej časti rozpočtu na rok 2001 nasledovne:

Príjmy	:	110 720 tis. Sk
Výdavky	:	104 753 tis. Sk

Prebytok : 5 967 tis. Sk

V priebehu roka bolo odsúhlasených 9 rozpočtových opatrení odsúhlasených primátorom mesta a 10 presunov finančných prostriedkov v rámci jednotlivých kapitol rozpočtu.

CELKOVÉ PLNENIE ROZPOČTU MESTA K 31. 12. 2001

PRÍJMY:	Plán	:	110 720 tis. Sk
	Plnenie	:	99 879 tis. Sk
	% plnenia	:	90 %
VÝDAVKY:	Plán	:	104 753 tis. Sk
	Plnenie	:	90 428 tis. Sk
	% plnenia	:	86 %
PREBYTOK:	Plán	:	5 967 tis. Sk
	Plnenie	:	9 451 tis. Sk

Základné úlohy dané rozpočtom mesta za rok 2001 boli splnené s prebytkom hospodárenia vo výške 9 451 tis. Sk. Z prebytku hospodárenia mesta za rok 2001 bol navrhnutý rezervný fond mesta vo výške 10 %, čo predstavovalo sumu 945 tis. Sk.

K 31. decembru 2001 bola vykonaná inventarizácia majetku Mestského úradu, obidvoch príspevkových organizácií mesta a oboch obchodných organizácií mesta, čím bol zistený objem majetku mesta.

Rozbor hospodárenia mesta Šaľa za rok 2001 bol podrobne spracovaný ekonomickým a majetkovým oddelením Mestského úradu a prerokovaný vo finančnej komisii dňa 11. 04. 2002. Mestská rada ho schválila dňa 15. 04. 2002.

468

NEZAMESTNANOSŤ V MESTE A V OKRESE ŠAĽA V ROKU 2001

Nezamestnanosť bola aj v roku 2001 najväčším ekonomickým a sociálnym problémom Slovenskej republiky, ale aj nášho okresu. Aj v priebehu roka 2001 bol počet voľných pracovných miest v pomere k dopytu neuspokojivý. Mierne oživenie zamestnanosti nastalo od mája 2001, kedy sa začali realizovať verejnoprospešné práce pre dlhodobo evidovaných nezamestnaných. Tieto pomohli zmierniť vysokú mieru nezamestnanosti hlavne v jednotlivých obciach okresu.

Nepriaznivo však bol hodnotený neúmerne nízky počet voľných pracovných miest k počtu evidovaných nezamestnaných. Ponuka stále neuspokojovala dopyt a predpoklad do budúceho roku stále nedávala nádej na ich rozšírenie, ba práve naopak, zvýšením cien energií, plynu, vody a pod. možno predpokladať opätovné klesanie počtu voľných pracovných miest. Nepriaznivá situácia na trhu práce aj v tomto roku súvisela s celospoločenskými problémami v ekonomickej sfére, v poklese dopytu po pracovnej sile na trhu práce, neustále sa zhoršujúcimi odbytovými schopnosťami podnikov. Nedostatočné finančné zdroje, ako aj málo oživovaný regionálny rozvoj mali za následok, že sa v okrese Šaľa v tomto roku vytvorilo pomerne málo voľných pracovných miest.

Najviac obyvateľov žije v okresnom meste Šaľa, kde sídli aj najviac zamestnávateľských subjektov. Z toho dôvodu najviac pracovných miest v roku 2001 bolo práve v meste Šaľa. Obyvatelia Šale, ale aj obyvatelia okrajových obcí, využívali aj dopravné možnosti dochádzať za prácou do Bratislavy, Nitry, Galanty a Nových Zámkov. Problém dochádzky do zamestnania bol však jedným z najväčších problémov hlavne u obyvateľov obcí. Strata času, vysoké cestovné náklady, neprispôsobenie niektorých dopravných spojov k pracovnej dobre zamestnávateľa odrádzali nezamestnaných dochádzať za prácou. Iba málo zamestnávateľov zabezpečovalo dopravu do zamestnania vlastnými dopravnými prostriedkami.

Medzi nezamestnanými bolo aj v tomto roku vysoké percento občanov so základným vzdelaním, ktorí z dôvodu vysokých požiadaviek zamestnávateľov na kvalifikáciu (vzdelanie a prax), mali možnosť zamestnať sa iba vo verejnoprospešných prácach pre dlhodobo evidovaných nezamestnaných.

V tomto roku bol v okrese Šaľa zaznamenaný nárast voľných pracovných miest v oblasti poľnohospodárstva v čase sezónnych prác, ako aj v stavebníctve a službách. V máji až decembri obohatili trh práce DVPPMDEN*, na ktoré sa uvoľnili financie zo štátneho rozpočtu, čím sa vo veľkej miere podieľalo na znížení nezamestnanosti hlavne v obciach okresu. V porovnaní s obdobím roku 2000 bol počet voľných pracovných miest pre dlhodobo evidovaných nezamestnaných v roku 2001 vyšší.

Pri porovnaní vývoja nezamestnanosti s rokom 2000 bol zistený rastúci trend evidovaných nezamestnaných hlavne počas mesiacov január až apríl. Naopak mesiace máj, jún, júl, august, september, október a november boli poznamenané poklesom nezamestnanosti v porovnaní s decembrom 2000, lebo sa vytvorili verejnoprospešné práce pre dlhodobo evidovaných nezamestnaných.

Vysvetlivky: *DVPPMDEN – Dohodnuté verejnoprospešné pracovné miesto pre dlhodobo evidovaného nezamestnaného

Jedným z najväznejších problémov, ktoré priamo ovplyvňovali nezamestnanosť bol nedostatočný regionálny rozvoj a pomerne vysoké percento evidovaných nezamestnaných s nízkou vzdelanosťou úrovňou.

V tomto roku bola v okrese Šaľa miera nezamestnanosti disponibilná v rozpätí od 21,65 % do 25,25 % a priemerná miera nezamestnanosti bola v roku 2001 – 21,71 %.

Najvyššia miera nezamestnanosti bola v tomto roku zaznamenaná v obciach Selice, Neded, Žiharec a Vlčany. V Seliciach to bolo ovplyvnené vysokým percentom Rómov v tejto obci.

Percentuálny podiel poberateľov podpory v nezamestnanosti z celkového počtu evidovaných nezamestnaných bol od 11,89 % do 15,04 %. Oproti predchádzajúcemu roku 2000 bol v tomto roku zaznamenaný pokles poberateľov podpory v nezamestnanosti z celkového počtu evidovaných nezamestnaných.

NAJOHROZENEJŠIE SKUPINY EVIDOVANÝCH NEZAMESTNANÝCH K 31. 12. 2001

Mesto, obec	Absolventi	Mladiství	EN nad 50 rokov
Šaľa	90	26	297
Dlhá n./V.	6	1	19
Kráľová n./V.	5	0	14
Vlčany	12	9	85
Neded	20	11	89
Trnovec n./V.	9	4	51
Selice	11	25	93
Žiharec	12	6	57
Tešedíkovo	18	5	78
Diakovce	6	4	38
Hájske	9	2	22
Horná Kráľová	9	6	38
Močenok	18	1	62
SPOLU:	225	100	943

EVIDOVANÍ NEZAMESTNANÍ DLHŠIE AKO 6, 12 A VIAC MESIACOV

Mesto, obec	do 6 mesiacov	do 12 mesiacov	nad 12 mesiacov
Šaľa	779	391	1018
Dlhá n./V.	33	13	43
Kráľová n./V.	38	29	71
Vlčany	101	124	257
Neded	132	102	327
Trnovec n./V.	121	44	117
Selice	129	113	384
Žiharec	100	94	64
Tešedíkovo	137	73	218
Diakovce	71	67	148
Hájske	55	36	65
Horná Kráľová	70	38	88
Močenok	127	82	170
SPOLU:	1893	1206	2970

NOVÉ „BISTRO VILA“ PRI ŽELEZNIČNEJ STANICI

V minulom roku bola dokončená obnova a prístavba budovy železničnej stanice v Šali na čo už Šalania a hlavne cestujúci už tak dávno čakali. Chýbalo však v tejto peknej budove jedno priestornejšie občerstvovacie zariadenie pre cestujúcich. Tento nedostatok bol odstránený v tomto roku, kedy v priľahlom priestore, hneď za budovou obnovennej stanice, bolo vybudované vkusné bistro s názvom Vila. Novovytvorená budova bistra bola otvorená verejnosti 28. apríla 2001 vďaka dlhoročnému skúsenému podnikateľovi Ladislavovi Vicenovi.

Bistro Vila má moderný vzhľad, vonku s krytou terasou a poskytuje všetky potrebné služby vrátane slušných sociálnych zariadení a dobre vyhovuje podmienkam pre prístup mobilných zákazníkov. Poskytuje rýchle občerstvenie a stravovanie nielen pre cestujúcich železnicou, ale aj autobusmi, lebo je blízko autobusovej zastávky. I keď nemá vlastnú kuchyňu, dováža z priľahlých

objektov desiatové polievky, huspeninu, hot – dog, pizzu, obložené žemle a rohlíky, párky a podobné. Nie je to zariadenie, kde by zákazníci posedeli dlhšiu dobu, ale slúži hlavne pre cestujúcich, ktorí čakajú na vlaky a autobusy. Svoju prevádzku začína už ráno o piatej a končí večer o siedmej hodine. V sobotu a nedeľu prevádzkuje od piatej do ôsmej a poobede od pätnástej do devätnástej hodiny.

Priestory šalianskej železničnej stanice i autobusového nádražia dostali týmto novým objektom už štandardné vybavenie.

MODERNÁ VETERINÁRNA AMBULANCIA

Medzi budovami šalianskej pošty a nemocnice bola v tomto roku vybudovaná moderná novostavba, v ktorej sa nachádza v súčasnosti najkomplexnejšia veterinárna ambulancia v Šali. Vzhľadnú budovu aj s prístavnou plochou dal vybudovať známy šalianský zverolekár MVDr. Anton Jasenovec.

Do nových vybavených priestorov sa presťahoval z predchádzajúcej ambulancie, ktorá sa nachádzala na Školskej ulici v marci 2001. Okrem samotnej ambulancie bola zriadená v novej budove aj osobitná predajňa chovateľských a kynologických potrieb po názvom ZOO plus. Tu sa predáva rozšírený sortiment krmív pre psov, mačky, exoty a rybičky, ako aj pre hospodárske zvieratá, hlavne pre hydinu, králiky atď.

Perspektívne počíta MVDr. Jasenovec aj s ďalším vybavením röntgenom, sonografom a laboratóriom na orientačné vyšetrenie krvi, moču a pod. Ordinačné hodiny a dopredaj veterinárnych liekov je každý deň v týždni. Ráta sa aj s pohotovostnou službou.

V novej dvojpodlažnej budove býva aj majiteľ s rodinou a asi tretina plochy na poschodí s osobitným vchodom je poskytovaný na prenájom pre tri kancelárie. V jednej sa nachádza Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti a v druhej Kozmetický salón JUVENA.

470

PROJEKT MIESTNEHO HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA V MESTE ŠAĽA

14. novembra 2001 bolo podpísané memorandum o porozumení medzi mestom Šaľa a vládou Spojených štátov amerických, čím začala realizácia projektu miestneho hospodárskeho rozvoja v meste Šaľa. Memorandum o porozumení podpísali Mgr. Július Morávek, primátor mesta Šaľa a Douglas C. Hengel, chargé d'Affaires Veľvyslanectva Spojených štátov amerických na Slovensku. Na Slovensku boli do tohto projektu okrem Šale vybrané ešte tri mestá: Trnava, Prešov a Humenné.

Zodpovednosť za proces strategického plánovania bola zverená Komisii pre strategický rozvoj, ktorej predsedom sa stal Ing. Viktor Vincze, vrchný riaditeľ pre obchod a marketing a. s. Sigmatech Šaľa a jeho zástupcom je Mgr. Jaroslav Barcúch, hovorca Dusla, a. s. Šaľa. Komisia bude spolupracovať na štruktúrovanom procese, ktorého cieľom bude okrem iného aj analýza silných a slabých stránok mesta a vypracovanie akčného plánu, zámerov, cieľov a úloh na riešenie problémových oblastí života mesta.

Proces strategického plánovania a jeho časový harmonogram bude zabezpečovať konzultačná spoločnosť Berman Group. 15. novembra 2001 sa uskutočnilo prvé stretnutie so zástupcami malých a stredných podnikateľov mesta, ktorí boli oslovení na zapojenie sa do podnikateľského prostredia v rámci tohto projektu. Na druhom stretnutí 13. decembra 2001 už podľa výsledkov prieskumu podnikateľského prostredia bol spracovaný profil mesta Šaľa, na základe ktorého budú už ďalej pracovať členovia Komisie pre strategický rozvoj. Do prieskumu sa zapojilo 49 podnikov, z toho 32 formou interview a 17 korešpondenčnou formou. Oslovených bolo spolu 50 väčších a 70 malých a stredných podnikateľských subjektov. V ďalšej časti programu boli stanovené tri obsiahle kritické oblasti rozvoja mesta: riešenie dopravnej situácie v meste, investície na rozvoj mesta a jeho inštitúcií, podpora malého a stredného podnikania. Potom bolo menovanie subkomisíí pre analýzy SWOT (silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození rozvoja mesta) a pre formuláciu návrhu Strategického vízie.

Agentúra USAID bude hradiť všetky náklady na poradenstvo a podporné aktivity súvisiace s tvorbou plánu, ako aj následnú pomoc pri jeho realizácii. Tieto služby budú poskytovať konzultanti USAID a Berman Group, ktorí už realizovali podobné projekty v Poľsku a Českej republike, kde zaznamenali výrazné zvýšenie priamych zahraničných investícií. Konzultanti firmy Berman Group sú odborníkmi na ekonomický rozvoj, ktorí prinášajú kombináciu skúseností z medzinárodného prostredia z verejného a súkromného sektora.

Vysvetlivky skratiek:

KSR – Komisia pre strategický rozvoj

USAID – Agentúra Spojených štátov amerických pre medzinárodný rozvoj

472

VYNOVENÝ ŽELEZNIČNÝ PRECHOD

Po vynovenej budove železničnej stanice v Šali došlo po roku aj k vynoveniu železničného prechodu z mesta smerom na Diakovce. Slovenské železnice vypočuli dlhoročné námietky hlavne motoristickej verejnosti a šalianskych podnikov za železničnou traťou na neudržateľný stav tohto železničného prechodu.

Rekonštrukcia prechodu sa uskutočnila v posledných dňoch októbra, tesne pred sviatkom Pamiatky zosnulých, kedy je premávka na tejto štátnej ceste značne zvýšená. Vodiči motorových vozidiel museli obchádzať tento prechod cez Galantu alebo smerom na Vlčany a Žiharec a autobusy pristavovali za závorami druhé vozidlá pre cestujúcich odchádzajúcich z mesta smerom na Diakovce. Našťastie ho odovzdali do užívania o jeden deň skôr ako to naplánovali. Na sviatok pamiatky zosnulých sme už mohli prechádzať cez odborne zrekonštruovaný železničný prechod.

Škoda teraz len, že o vytúženom nadjazde nad železničnou traťou sa už asi naďalej dlho nebude hovoriť.

VYBUDOVALI MINIGOLFOVÉ IHRISKO

V priestoroch zimného štadióna v Šali bolo v tomto roku vybudované minigolfové ihrisko. Výstavbu organizačne a finančne zabezpečil Mestský podnik služieb Šaľa s. r. o. Odborným garantom bola šalianska firma STIV pod vedením Ing. Stračára. Toto nové minigolfové ihrisko pozostáva z osemnástich dráh o rozmeroch 6,25 * 1,4 metra.

V našom okolí majú takýto areál iba v Nových Zámkoch, Dunajskej Strede a v Trnave. Okrem minigolfu sú tu už k dispozícii sociálne zariadenia a šatne, ktoré boli doteraz využívané iba v zime, kedy je tu v prevádzke zimný štadión. Areál bol prístupný verejnosti 9. júla 2001 a slúži verejnosti denne od 9. do 20. hodiny. Návštevníci tu majú možnosť zapožičať si palice, loptičky a ostatný športový materiál. V prebudovanom areáli si prídu na svoje aj vyznávači skateboardu. K rampe tu pribudlo ďalších 5 komponentov.

Mestský podnik služieb má už na výkresoch pripravené aj tenisové kurty, kolkársku dráhu a ďalšie prevkapania, ktoré hodlá vybudovať v nasledujúcich rokoch a tým umožňovať činnosť v tomto areáli počas celého roka.

473

VYSOKÉ OCENENIA NOVÝCH VÝROBKOV DUSLA

V máji 2001 na VII. Ročníku výstavy Slovak Gold – Kvalita 2001 udelilo prezídium Nadácie Slovak Gold Certifikát ochrannej značky kvality a Zlatú medailu Slovak Gold dvanástim slovenským výrobkom. Medzi nimi bolo aj dusíkato – sírne hnojivo DASA z akciovej spoločnosti Duslo Šaľa. Síra je významným prvkom, ktorý doteraz absentoval v slovenských hnojivách. Výrobok DASA vyhľadávajú veľkopestovatelia ako aj drobní záhradkári, pretože prospieva aj strukovinám, zemiakom, kapustovinám, cibuli a cesnaku. Z dusla ň majú záujem na poľskom, nemeckom a českom trhu.

Prestížnu cenu od prezidenta Nadácie Slovak Gold Jozefa Sitka prevzal na pripravenej slávnosti riaditeľ a. s. Dusla RNDr. Jozef Kollár.

V auguste 2001 sa na bratislavskom Bóriku uskutočnilo slávnostné odovzdávanie certifikátov viacerým slovenským výrobkom. Tradičnú Zlatú medailu Slovak Gold dostala opäť aj akciová spoločnosť Duslo Šaľa. Tentoraz za nový výrobok **Dusantox L – antioxidant**. Prestížnu cenu z rúk Jozefa Sitka, prezidenta nadácie Slovak Gold prevzal generálny riaditeľ akciovej spoločnosti Duslo Šaľa RNDr. Jozef Kollár, ktorý pri tejto príležitosti zdôraznil dôležitú úlohu vlastnej vedecko – technickej základne a vlastného výskumu.

Z najvyšších predstaviteľov nášho štátu boli prítomní na slávnosti aj prezident republiky Rudolf Schuster, podpredsedovia parlamentu Jozef Hrušovský a Béla Bugár, ministri Ľubomír Harach, Pavel Koncoš a šéf odborov Ivan Saktor.

V októbri 2001 Cenu Jána Bahýľa za **najlepší slovenský vynález** odovzdala zástupcom Dusla, a. s. Šaľa predsedníčka Úradu priemyselného vlastníctva (ÚPV) Darina Kyliánová. Vynález je chránený patentom na **zmesový kvapalinový stabilizátor kaučukov**, spôsob jeho výroby a použitie. Jeho autormi sú Peter Lehocký, Jana Zušťáková a Ján Uhlár.

Posudzovalo sa šesť rámcových kritérií, pričom v prospech daného vynálezu rozhodla jeho komplexnosť chrániaca látku, výrobu aj použitie stabilizátora zameraného na farbstálosť materiálu. Vyzdvihnuté boli aj ekologické vlastnosti pri výrobe a použití, rýchlosť realizácie v priebehu dvoch rokov, ako aj fakt, že ide o výsledok podnikového výskumu.

Vynález pri testovaní vyhovuje aj podmienkam Európskej únie.

V apríli tohto roku prevzala akciová spoločnosť Duslo Šaľa vysoké ocenenie **Najlepší exportér SR 2000**. toto ocenenie z rúk ministra hospodárstva SR Ľubomíra Haracha prevzal predseda predstavenstva a generálny riaditeľ a. s. Dusla Šaľa RNDr. Jozef Kollár. Duslo sa tým zaradilo k najlepším exportérom Slovenska, keď takmer 80 % svojej produkcie vyváža za hranice našej vlasti.

474

ÚSPECH NA SVETOVEJ SÚŤAŽI

Známy šaliansky kynológ MVDr. Andrej Zechmeister dosiahol na svetovej súťaži nemeckých krátkosrstých stavačov v Mníchove svoj najväčší životný úspech. Na túto svetovú súťaž bolo do mníchova nominovaných 81 psov z celého sveta. Stavač A. Zechmeistera Argo Z Bilice bol doteraz jediný zo Slovenska, ktorý sa tejto súťaže zúčastnil a získal tu titul svetového víťaza.

MVDr. Andrej Zechmeister už roky patrí na Slovensku medzi najagilnejších členov klubu chovateľov krátkosrstých stavačov. Okolo neho sa v Šali a okolí sústredili mnohí priaznivci, ktorých vyburcoval svojou aktivitou k dosahovaniu vynikajúcich výsledkov.

Na zasadnutí celoslovenského výboru Klubu chovateľov krátkosrstých stavačov sa zúčastnil aj zástupca nemeckého klubu krátkosrstých stavačov, ktorý tu odovzdal **vyznamenanie ZLATÚ IHLU** MVDr. Andrejovi Zechmeisterovi za vynikajúci úspech na svetovej súťaži so psom Argo Z Bilice. Zároveň si tento klub vytýčil aj nové úlohy chovateľov do budúcnosti a vysoko hodnotil doterajšiu významnú chovateľskú činnosť šalianskeho kynológa.

VÝZNAMNÝ SLOVENSKÝ MYKOLÓG

Slovenská mykologická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied v zastúpení svojho predsedu Ing. Antona Janitora, PhDr. Vyslovil Ing. Pavlovi Škublovi csc. Pri jeho 55. narodeninách vysoké uznanie za jeho vysoko odbornú činnosť v oblasti mykológie.

Ing. Škubla, pracovník Dusla Šaľa, je významným odborníkom v oblasti mykológie na Slovensku. Pri svojej profesii chemického inžiniera odvádza už dlhé roky významnú a záslužnú činnosť aj v oblasti vedeckej mykológie. Je nielen vynikajúcim odborníkom a znalcom mykoflóry, ale aj fotografom. Napísal viacero úspešných kníh, atlasov húb a množstvo odborných článkov. Jeho kniha Tajomné huby priniesla obrovské kvantum vedeckých a odborných poznatkov zo života húb, ktoré slúžia dnes tak pre vedeckú obec, ako aj pre laickú verejnosť. Jeho kniha mala veľký úspech doma i v zahraničí a doteraz v takomto širokom zábere nebola nikým prekonaná. Spoločnosť vysoko oceňuje jeho príspevok k založeniu a redigovaniu úspešného časopisu Spravodaja slovenských mykológov. Na jeho stránkach uverejňoval nové nálezy húb, vzácne a ohrozené druhy, pozornosť venoval aj ochrane húb, legislatíve, názvosloviu, mykofloristickej databáze, popularizácii húb a podobne.

475

UDELILI CENY MESTA ZA ROK 2000

Už piatykrát udelilo naše mesto v tomto roku Ceny mesta Šaľa významným občanom nášho mesta. Predložených bolo sedem návrhov, z ktorých odborná komisia po prerokovaní predložila mestskému zastupiteľstvu dva návrhy.

Na slávnostnom zasadnutí mestského zastupiteľstva dňa 20. septembra 2001 boli za rok 2000 Ceny mesta Šaľa odovzdané PhDr. Veronike Novákovej, riaditeľke Štátneho okresného archívu v Šali a Xaverovi Chromekovi, zástupcovi riaditeľa Mestského domu kultúry v Šali.

Primátor mesta Mgr. Július Morávek vo svojom slávnostnom príhovore ocenil prínos vyznamenaných pri rozvoji nášho mesta za výskum a šírenie historických poznatkov o našom meste a za významnú a dlhoročnú kultúrnu činnosť.

PhDr. Veronika Nováková, riaditeľka Štátneho okresného archívu v Šali po absolvovaní vysokoškolského štúdia od roku 1978 pôsobí v našom meste ako archivárka a od roku 1987 ako riaditeľka tohto archívu. Od roku 1994 je predsedníčkou Spoločnosti Slovenských archivárov a od roku 1999 zastáva funkciu odbornej asistentky na Trnavskej univerzite. Absolvovala niekoľko zahraničných odborných stáží a napísala viacero cenných odborných prác. Rozsiahla je jej publikačná činnosť z regiónu Šaľa. Vydala monografie o významných osobnostiach mesta, ako životopis významného staviteľa Jána Fekteházyho a spisovateľa Jozefa Miškoviča – Sellyeiho. Vypracovala vyše 20 recenzií na odborné publikácie zo zahraničia. Osobitne si ceníme jej odborné príspevky z histórie nášho mesta, ktoré publikovala v miestnych novinách.

Xaver Chromek, zástupca riaditeľa Mestského domu kultúry pracuje v oblasti šalianskej kultúry už od roku 1973. Úspešne spolupracoval pri organizovaní významných kultúrnych podujatí v rámci mesta, okresu, kraja i celoštátneho charakteru. Podieľal sa na príprave a zabezpečovaní množstva kultúrnych podujatí, festivalov a súťaží. Bol zakladateľom viacerých súborov a záujmových krúžkov. Nadšenie a zápal nestrácal ani vtedy, keď kultúrna činnosť v meste žila v značne sťažených podmienkach. Je dodnes uznávaným odborníkom a organizátorom kultúrnych podujatí v našom meste.

Atmosféru slávnostného zasadnutia mestského zastupiteľstva v kongresovej sále mestského úradu umocnili svojím vystúpením aj známi šalianski umelci. Za klavírneho sprievodu Júlie Fégenovej sa predstavili speváckymi ukázkami z diel svetových skladateľov Erika Fégenová – Čambálová, Henrieta Zálešáková a Zoltán Mikó.

476

VÝZNAMNÉ NÁVŠTEVY V NAŠOM MESTE

Primátor nášho mesta Mgr. Július Morávek za prítomnosti zástupcov štátnej správy prijal na návšteve dňa 15. marca 2001 ministra obrany Slovenskej republiky Jozefa Stanka. Minister Stanko sa zaujímal predovšetkým o prácu vojenskej správy, problematiku

civilnej obrany a bezpečnosti. Funkcionári mesta a okresu ho informovali aj o situácii v zdravotníctve a školstve ako aj o vysokej miere nezamestnanosti, kriminalite v meste a možnostiach rozvoja a perspektíve regiónu.

Na pozvanie generálneho riaditeľa Dusla, a. s. RNDr. Jozefa Kollára prišiel na besedu so žiakmi SOUCH významný spisovateľ Ladislav Ťažký. Živá a zaujímavá beseda sa uskutočnila dňa 17. mája 2001. Stretnutie aj teraz, ako v minulých rokoch, veľmi zaujalo prítomných žiakov a učiteľov školy. Náš spisovateľ referoval o svojej účasti na východnom fronte a v nemeckom zajateckom tábore a porozprával o stretnutiach so svojimi bývalými spolubojovníkmi a spoluzajatcami. Časť besedy venoval obdobiu svojho života, keď bol vylúčený zo strany a zo Zväzu spisovateľov. V závere hovoril o svojich ďalších umeleckých zámeroch a predniesol ukážku zo svojej knihy lyrických esejí Tajomstvo tvorby. Prítomní žiaci jeho pútavé rozprávanie počúvali so zatajeným dychom a vysoko si ocenili bohatý umelecký zážitok z tejto besedy.

Predstavitelia novej politickej strany SMER navštívili v tomto toku Šaľu dvakrát. 2. júla 2001 podpredsedníčka strany Monika Beňová a vedúci sekcie školstva, vedy a kultúry PhDr. Dušan Čaplovič sa zúčastnili tlačovej besedy na Mestskom úrade. Tu sa vyjadrili k niektorým otázkam nášho regiónu a večer sa za účasti predsedu strany JUDr. Róberta Fica, CSc. stretli s občanmi mesta a odpovedali na písomné otázky občanov v sále.

V septembri prišiel R. Fico aj do a. s. Duslo v sprievode Romana Václavíka, Dušana Čaploviča, Mariána Kovačócyho, Maroša Kondróta a Renáty Zmajkovičovej. Róbert Fico tu vysoko vyzdvihol vlastnú výskumnú základňu spoločnosti a prosperujúce chemické učilište. Prezreli si aj niektoré prevádzky Dusla a boli hosťami Rekondičného sanatória v Šoporni.

Na oboch stretnutiach sa hovorilo aj o problémoch so zvyšovaním cien plynu a elektrickej energie, sociálnej politike a školstve.

Dňa 8. augusta 2001 bol na návšteve v okrese Šaľa minister práce, sociálnych vecí a rodiny Doc. Ing. Peter Magvaši, Csc. Na okresnom úrade sa stretol aj s primátorom mesta Mgr. Júliusom Morávkom a s riaditeľkou Okresného úradu práce Mgr. Alžbetou Turčekovou. Pán minister sa živo zaujímal o problémy evidovaných nezamestnaných, možnosti riešenia zamestnať hlavne dlhodobo evidovaných, ktorých je v Šali v evidencii takmer 50%, t.j. 2845. Zaujímal ho aj výber príspevkov na nezamestnanosť, kde má okres Šaľa 95% - nú úspešnosť. V besede sa venovalo aj špecifickým problémom poľnohospodársko – priemyselného okresu, možnostiam regionálneho rozvoja v súvislosti s vytvorením pracovných miest pre občanov so základným vzdelaním a možnostiam riešenia znižovania miery nezamestnanosti v okrese.

477

Prvú októbrovú sobotu sa v Šali uskutočnila Krajská konferencia Strany demokratickej ľavice, na ktorej sa zúčastnil aj Milan Ftáčnik, minister školstva Slovenskej republiky. V diskusii sa často hovorilo o zodpovednej práci učiteľa a o feminizácii školstva, čím sa prehlbujú problémy, ktoré s ňou bezprostredne súvisia. Pán minister hovoril o pripravovanom Programe výchovy a vzdelávania na našich školách, ktorý by sa mal uviesť do praxe už v budúcom roku a jeho aplikácia do života sa predpokladá na 10 – 15 rokov. Hovorilo sa aj o vzdelávaní a zlepšení vzťahov Rómov k životu a ku kultúrnym hodnotám. Tu kvôli vzdelanostnému a kultúrnemu zaostávaniu sa budú vytvárať pre takéto deti prípravné ročníky vedené špeciálnymi pedagógmi. V krátkej dobe sa uvažuje s povinnou dochádzkou všetkých päťročných detí do materskej školy a so sprísnením pokynov k postihom pre rodičov, ktorí zanedbávajú starostlivosť o školopovinné deti a nesledujú dochádzku do školy.

Dňa 19. októbra 2001 oslavovala Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským 50. výročie znovuzaloženia školy v Šali. Pri tejto príležitosti sa konala na škole a potom v dome kultúry slávnosť, ktorej sa zúčastnil aj podpredseda vlády Pál Csáky a štátny tajomník Ministerstva školstva László Szigety, ktorý odovzdal škole dokument o prepožičaní čestného názvu školy Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským Petra Pázmánya. Tabuľu s čestným názvom odhalil prednosta okresného úradu Ing. Štefan Szeles. O týchto oslavách píše podrobnejšie naša kronika na strane 503.

Po dlhšom období sme mohli v našom meste privítať ďalšieho vzácneho hosťa z nášho partnerského mesta Kuhna z Fínska. Bol ním tentoraz tamojší evanjelický farár Kari Nikulainen, ktorý navštívil naše mesto ako aj susedné Diakovce a Tešedíkovo v dňoch 19. a 21. apríla 2001. Návšteva sa uskutočnila na pozvanie cirkevného zboru ECAV, samosprávy mesta a uvedených obcí.

Vzácneho hosťa prijal 20. apríla aj primátor nášho mesta Mgr. Július Morávek. V priateľskom stretnutí sa hovorilo o výstavbe evanjelického kostola v Šali a v spolupráci samosprávy a cirkevného zboru. Pán farár si v Šali prezrel priestory kaštieľa, ľudového domu i rímsko – katolícky kostol. Navštívil aj Nitru, kde si prezrel evanjelický kostol, Kalváriu, katedrálu i priestory biskupského úradu.

V dňoch 22. – 25. novembra 2001 navštívila okres Šaľa delegácia okresu Konecki z Poľska. Delegácia navštívila Šalu, Diakovce, Neded, Močenok a Nitru. V Šali si prezreli športové objekty, športovú halu a klzisko, dom kultúry, areál SOUP s chovom koní, potom kostol sv. Margity i renesančný kaštieľ. Súčasťou ich programu bola aj návšteva a. s. Duslo Šaľa. S primátorom mesta Konskie p. Henrykom Popikom boli prerokované konkrétne formy spolupráce miest Šaľa a Konskie, ktoré majú byť zamerané na oblasti kultúry, športu, zdravotníctva, poľnohospodárstva a podnikania v podmienkach samosprávy. V mesiaci december má byť pripravený rámcový plán spolupráce miest na rok 2002.

471

DO MESTA A DO DUSLA PRIŠIEL NA NÁVŠTEVU PREZIDEN REPUBLIKY RUDOLF SCHUSTER

Vo štvrtok 6. decembra 2001 navštívil naše mesto a a. s. Duslo po prvýkrát prezident Slovenskej republiky Rudolf Schuster. V kalendári bolo práve Mikuláša a bolo potrebné istý čas čakať na príchod nášho hosťa, pretože na cestách sa rozsnežilo a hrozila snehová kalamita.

Hlavu štátu pred budovou Mestského úradu očakávalo okrem predstaviteľov mesta a okresu mnoho občanov a žiakov škôl. Prezidenta pred budovou privítal primátor Šale Mgr. Július Morávek, prednosta Okresného úradu Ing. Štefan Szeles a prednosta Krajského úradu v Nitre JUDr. Peter Miššák. Pri vstupe do Mestského úradu prekvapila prezidenta dychovka základnej umeleckej školy a vystúpenie močenského tanečného klubu Jump – Jumping. V zaplnenej kongresovej sále mestského úradu, kde prezidenta čakali poslanci, občania a študenti, odzneli prejavy primátora mesta a prednostu Okresného úradu, ktorí okrem srdečného privítania prezentovali vo svojich vystúpeniach aj problémy i úspechy mesta i okresu.

Atmosféra, ktorá vládla pred budovou i v zaplnenej kongresovej sále mala spoločensko – slávnostnú atmosféru a bola vedená v priateľskom duchu. Pán prezident vo svojom príhovore vyzdvihol prácu mesta a okresu Šaľa a prisľúbil pomoc v tľmočení našich problémov kompetentným, ktorí by mali spomenutú problematiku riešiť.

Po kultúrnej časti programu pokračovala cesta hlavy štátu do areálu Dusla Šaľa. Prezident sa po viac ako štyridsaťročnej histórii podniku objavil v Dusle vôbec po prvý raz. Tu privítal prezidenta generálny riaditeľ a predseda predstavenstva akciovej spoločnosti RNDr. Jozef Kollár. V jeho sprievode absolvovala hlava štátu prehliadku výrobní akciovej spoločnosti. Duslo Šaľa je podnik s deväťmiliónovým obratom, ktorý v súčasnosti zamestnáva 2970 zamestnancov. Prezident prejavil znalosť okolo problematiky Dusla, ktorú potom rozoberal so zamestnancami aj pri početných pristaveniach priamo vo výrobných podniku.

Prehliadkou výrobní spoločnosti Dusla a stretnutím s manažmentom firmy ukončil prezident Rudolf Schuster svoj jednodenný pracovný pobyt v Šali.

Dňa 17. decembra 2001 privítal primátor nášho mesta Mgr. Július Morávek na návšteve v Šali nového veľvyslanca USA p. Ronalda Weisera s manželkou. Prijatia sa zúčastnil aj prednosta Okresného úradu v Šali Ing. Štefan Szeles a Mgr. Jaroslav Barcúch, zástupca predsedu Komisie strategického rozvoja mesta. Primátor mesta informoval hosťa o histórii a prítomnosti mesta. Zoznámil pána veľvyslanca s činnosťou komisie, ktorá pozostáva z riadiacich pracovníkov podnikov a inštitúcií a ocenil spoluprácu s Americkou agentúrou pre medzinárodný rozvoj USAID. Pán veľvyslanec sa zaujímal o zámeroch okresu, mesta i a. s. Duslo Šaľa a prisľúbil spoluprácu i pomoc pri riešení koncepčných úloh i problémov mesta a okresu. Prejavil záujem ambasády USA poskytnúť pomoc a poradenský servis v riešení zámerov komisie strategického riadenia.

479

DRUŽOBNÉ STYKY

Na pozvanie primátora mesta Orosľán sa dňa 15. marca 2001 zúčastnili návštevy nášho družobného mesta v susednom Maďarsku zástupcovia nášho mesta. Členmi našej delegácie boli Mgr. Július Morávek, primátor mesta Šale, kpt. Jozef Belický, náčelník mestskej polície a PhDr. Veronika Nováková, riaditeľka Štátneho okresného archívu v Šali. Cieľom ich cesty bolo prerokovanie a príprava protokolu o spolupráci medzi našimi mestami na rok 2001, ako aj otvorenie výstavy bitka pri Tešedíkove 1849 pri príležitosti výročia revolúcie 1848. Vzájomné porozumenie predstaviteľov oboch samospráv sa odrazilo aj v rozsahu spoločných podujatí v oblasti kultúrnej, spoločenskej, športovej i pracovnej. Primátori oboch miest vyjadrili záujem o vytvorenie podmienok pre formálne i neformálne vzťahy medzi organizáciami a obyvateľmi miest Šaľa a Orosľán.

V priestoroch Domu kultúry v Orosľáni bola v tento deň slávnostne otvorená výstava Štátneho archívu v Šali na tému bitky pri Tešedíkove. Pri úvode otvorenia výstavy primátor mesta Orosľán vyzdvihol spoluprácu oboch miest a potom primátor mesta Šale Mgr. Július Morávek výstavu oficiálne otvoril. Odborný výklad poskytla návštevníkom riaditeľka Štátneho okresného archívu PhDr. Nováková. Túto výstavu mali možnosť vidieť v kaštieli obyvatelia mesta Šale už v roku 1999. Výstava bola v Orosľáni prístupná dva týždne a vhodne oboznamovala obyvateľov mesta a žiakov tamojších škôl s historickými udalosťami, ktoré sa odohrávali v regióne mesta Šale v meruôsmich rokoch.

Výstava fotografií Igora Boháča a sôch Andreja Csillaga, šalianskych umelcov sa uskutočnila v marci 2001 v Békešskej Čabe. Výstava bola inštalovaná v Slovenskom dome a otvorila ju vedúca tohto domu p. Ištvanová za prítomnosti autorov a viceprimátora Békešskej Čaby Ferenc Szilvássyho. Nakoľko Békešska Čaba je kultúrnym centrom Slovákov na Dolnozemsku, bol aj o výstavu veľký záujem tamojších občanov.

Ing. František Botka, zástupca primátora, Ing. Tibor Baran, vedúci úradu a kpt. Jozef Belický, náčelník mestskej polície sa v októbri 2001 zúčastnili na pozvanie mesta Orosľán na oslavách 300. výročia osídlenia tohto mesta prisťahovalcami z územia Slovenska, ktoré sa uskutočnilo v roku 1701. Na týchto oslavách v kultúrnom programe vystúpil aj šalianský kultúrny súbor Chemik pod taktovkou Z. Dömötörovej.

480

V júni 2001 navštívili dôchodcovia na pozvanie maďarských priateľov – dôchodcov a ich klubu Bányász – mesto Oroszlán. V meste ich privítal predseda maďarského klubu p. Molnár a Šalania si mohli prezrieť ich zaujímavé mesto. Pri spoločnom obede si naši i maďarskí dôchodcovia zaspievali – a spievalo sa slovensky a maďarsky. I toto stretnutie dobre poslúžilo na upevňovanie vzťahov medzi našimi mestami.

Organizátorom akcie boli Organizácia sociálnej starostlivosti mesta Šaľa a Mestský úrad – odbor kultúry a športu.

Na stretnutie šalianskych policajtov pri príležitosti 10. výročia vzniku mestskej polície boli pozvaní aj policajti z družobného mesta Oroszlánu. Naše pozvanie prijali a ich delegácia prišla na tieto oslavy 6. mája 2001. Pri tejto príležitosti pozdravili našich policajtov a priniesli im ako dar originálnu maľbu s vyobrazením sv. Juraja v boji s drakom, ako symbol boja dobra so zlom.

V dňoch 7. – 9. júna 2001 sa zástupcovia štátnej správy a samosprávy okresu Šaľa zúčastnili návštevy okresu Konecki v Poľskej republike. Okres Konecki sa nachádza medzi Krakovom a Varšavou, má asi 80 tisíc obyvateľov a okresné mesto Konskie je približne tak veľké ako naše mesto. Cieľom návštevy bolo zoznámiť sa s aktuálnym stavom reformy štátnej správy, prekonzultovať možnosti vzájomnej spolupráce medzi okresmi Konecki a Šaľa, nadviazať kontakty medzi mestami a obcami oboch okresov.

Členmi delegácie boli Ing. Š. Szeles, prednosta Okresného úradu, Ing. M. Wöllner, generálny riaditeľ firmy Menert s. r. o. Šaľa, Mgr. Július Morávek, primátor mesta Šaľa a Ing. J. Šuvada, starosta obce Močenok.

Počas návštevy v okresnom meste Konskie sa členovia delegácie zoznámili so stavom zdravotníctva, rozvoja priemyslu, kultúry, športu, umenia ako aj možnosťami rekreácie a oddychu.

V priebehu návštevy bola podpísaná aj základná zmluva o spolupráci oboch okresov.

481

ZNOVU ZAČAL VYCHÁDZAŤ MESAČNÍK SAMOSPRÁVY MESTA POD NÁZVOM ŠALA

V tomto roku začal od januára vychádzať mesačník samosprávy mesta. Má jednoduchý a praktický názov ŠALA. Tento osemstranový mesačník má byť informátorom našich občanov o všetkom, čo sa v našom meste deje a chce byť pri naplňaní snov a túžob všetkých dobrých ľudí v tomto meste – ako hovorí v úvodníku prvého čísla jeho šéfredaktor Jozef Belický. Čitatelia sa budú môcť dozvedieť o čom rokovali poslanci mesta a akú činnosť vyvíjajú jednotlivé komisie mestského zastupiteľstva. Nebude tu chýbať ani rubrika Okienko do minulosti mesta, kultúrne a telovýchovné podujatia ako aj oznamy o novorodencoch, novomanželoch a tých, ktorí nás opustili.

Časopis Šaľa vychádza vždy koncom mesiaca a má náklad dve tisíc výtlačkov. Je distribuovaný cez predajne a inštitúcia obyvateľom mesta zadarmo. Šéfredaktorom časopisu je Jozef Belický a v redakčnej rade pracujú Z. Bukovský, M. Demín, Ing. Nitrayová a Ing. E. Vargová. Grafickú úpravu zabezpečuje časopis Fantázia – Mgr. Ivan Alakša a tlač Reklama PLUS Šaľa.

Od septembra 2001 prevzal funkciu šéfredaktora primátor mesta Mgr. Július Morávek.

V NOVEMBRI VYŠIEL AKTUÁLNY MILÉNIOVÝ KALENDÁR

K oslavám 1000. výročia prvej písomnej zmienky o území Šale, ktorú budeme oslavovať v nasledujúcom roku, vyšiel už v novembri tohto roku miléniový nástenný kalendár. Je výsledkom práce niekoľkých ochotných šalianskych výtvarníkov, jedného grafika a fotografa. Na vydaní kalendára sa podieľali FOTO Centrum Šaľa, súčasné fotografie zhotovil Igor Boháč, grafický design zhotovil Miro Regítka a Marián Hatvani, grafiku pripravila firma Pro – GRAPHICS Zvolen a historické snímky pochádzajú zo Štátneho okresného archívu Šaľa a zo súkromných zbierok. Zabezpečenie všetkých prác k vydaniu kalendára bol dobrovoľným príspevkom jednotlivcov.

Koncepcia kalendára na vysokej profesionálnej úrovni vhodne zaznamenáva minulosť a prítomnosť nášho mesta. Titulná strana znázorňuje pôvodný text so zmienkou o našom meste a na ďalších dvanástich listoch sa nachádzajú najstaršie fotografie z ulíc mesta s porovnaním s novými zábermi zo súčasnosti.

Kalendár pre rok 2002 má nielen svoju časovú aktuálnosť, ale pre priaznivcov nášho mesta bude mať určite aj význam zberateľský.

482

VOĽBY DO ORGÁNOV NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na zákone o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch). V slovenskej republike sa zriadilo osem samosprávnych krajov. Nitriansky samosprávny kraj zahŕňa územie okresov Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Šaľa, Topoľčany a Zlaté Moravce. V nitrianskom samosprávnom kraji sa volilo celkom 52 poslancov. Volebný obvod zahŕňajúci územie okresu Šaľa volilo 4 poslancov do zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja a predsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja. Vo volebnom obvode č. 5 – Šaľa kandidovali tieto politické subjekty: HZDS – SDĽ – SMER – STRED – SOP, Koalícia SDKÚ + DS, KSS, KDĽ, SNS, SMK – MKP a ZRS. Žrebovaním sa predsedom volebnej komisie v Šali stal Stanislav Mešťan a podpredsedom Szilárd Szedlár.

Voľby prebehli vo dvoch kolách. V prvom kole volieb bolo v zoznamoch oprávnených voličov zapísaných 42 054 voličov. Obálky boli vydané 12 202 voličom a odovzdaných bolo 12 200 obálok, čo činilo 29,015% - nú účasť. Najvyššiu účasť na voľbách mali obce Diakovce 53,57%, Tešedíkovo 52,89%, Žihárec 48,87% a Dlhá nad Váhom 47,7%. Najnižšia účasť voličov bola v obciach Selice 17,5%, Šaľa 21,77% , Neded 23,27% a Trnovec nad Váhom 23,34%.

Voľby sa uskutočnili dňa 1. decembra 2001.

Vo volebnom obvode Šaľa za poslancov Nitrianskeho samosprávneho kraja boli zvolení:

1. László Gyurovsky, SMK – MKP, ktorý získal 7 586 platných hlasov (Šaľa – poslanec NR SR)
2. Ladislav Szarka, SMK – MKP, ktorý získal 5 722 platných hlasov (lekár NsPK Šaľa)
3. Ján Bukovský, SMK – MKP, ktorý získal 5 519 platných hlasov (starosta obce Diakovce)
4. Štefan Jancsó, SMK – MKP, ktorý získal 5 265 platných hlasov (starosta obce Neded)

Vo voľbách za predsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja vo volebnom obvode Šaľa najviac hlasov o počte 6 278 získal Miklós Fehér zo SMK – MKP. Na druhom mieste skončil Milan Belica, HZDS – SDĽ – SMER – STRED – SOP so ziskom 3 321 hlasov. Na hlasoch pre kandidáta Fehéra sa podielali najmä obce Dlhá nad Váhom, Kráľová nad Váhom, Diakovce, Tešedíkovo, Žihárec, Neded, Vlčany a Selice.

Druhé kolo volieb sa uskutočnilo 15. decembra 2001

Pretože ani jeden z kandidátov za predsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja nezískal v celokrajovom meradle nadpolovičnú väčšinu platných hlasov v prvom kole volieb, uskutočnilo sa druhé kolo, a to v sobotu 15. decembra 2001. V zoznamoch voličov bolo zapísaných 42 042 voličov, vydaných však bolo len 13 403 platných hlasovacích lístkov. Najvyššiu účasť mali voliči v Tešedíkove (57,23%), v Žiharci (55,40%) a v Diakovciach (51,50%). Najnižšiu účasť zaznamenali v Trnenci nad Váhom (16,62%), v Seliciach (19,90%) a v Šali (24,15%).

1. Miklós Fehér získal 7 670 platných hlasov, t.j. hlasovalo za neho 57,22% zúčastnených voličov,
2. Milan Belica získal 5 611 platných hlasov, t.j. hlasovalo za neho 41,86% zúčastnených voličov.

483

Po sčítaní výsledkov volieb predsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja v siedmich okresoch kraja bol za predsedu nášho kraja zvolený **Milan Belica**. Ako neustraník na kandidátke koalície HZDS, SDĽ, STRED a SOP získal v krajskom meradle 61,38 percent hlasov. Jeho konkurent Miklós Fehér za SMK získal len 38,62 percent hlasov. Milan Belica získal najviac hlasov v štyroch okresoch kraja (Levice, Nitra, Topoľčany a Zlaté Moravce), kým Miklós Fehér v troch okresoch kraja (Komárno, Nové Zámky a Šaľa).

Účasť voličov v Nitrianskom kraji bola takmer 40 percent, čo bolo v týchto voľbách najväčšia účasť v rámci celého Slovenska.

Výsledky volieb predsedu kraja

Okres	oprávnených Voličov účasti	percentohlasy pre M. Belicu	percentá pre M. Belicu	hlasy pre M. Fehéra	percentá pre M. Fehéra	
Komárno	86 111	40,52	5 111	29 469	85,22	
Levice	94 417	35,47	17 993	15 263	45,9	
Nitra	127 371	39,56	43 076	6 887	13,78	
Nové Zámky	118 366	41,11	23 708	24 566	50,89	
Šaľa	42 042	31,88	5 611	7 670	57,75	
Topoľčany	58 092	40,34	22 803	401	1,73	
Zlaté Moravce	33 509	50,37	16 323	450	2,68	
Nitriansky kraj	559 908	39,5	134 625	61,38	84 706	38,62

V nitrianskom kraji sa ustanovilo 52 – členné zastupiteľstvo, v ktorom šaliansky okres zastupujú 4 poslanci Strany maďarskej koalície: Ján Bukovský, László Gyurovský, Štefan Jancsó a Ladislav Szarka. Prenesenie kompetencií na zastupiteľstvo samosprávneho kraja znamená, že namiesto štátnych úradníkov o záležitostiach kraja a okresu v oblasti územného plánovania a rozvoja, regionálneho rozvoja, kultúry, školstva, sociálnych vecí, zdravotníctva, dopravy budú rozhodovať poslanci v zbere.

Zastupiteľstvo po troch pracovných rokoch zvolilo podpredsedu a hlavného kontrolóra samosprávneho kraja, zriadilo svoje komisie, zvolilo členov komisií z radov poslancov a odborníkov – neposlancov. Potom schválilo rokovací poriadok zastupiteľstva, komisií ako i organizačnú štruktúru Úradu samosprávneho kraja v Nitre.

Poslanci, zastupujúci okres Šaľa, sa vo svojom poslaneckom sľube zaviazali všestranne zastupovať a obhajovať záujmy obyvateľov – občanov okresu, bez ohľadu na pôvod, národnosť, vierovyznanie či miesto trvalého bydliska. Vo svojej činnosti sa chcú v prvom rade zamerať na možnosti vytvorenia nových pracovných miest, revitalizáciu poľnohospodárstva, vybudovaním spracovateľského priemyslu, zakladaním priemyselných parkov, zlepšením infraštruktúry, cestnej, železničnej a vodnej dopravy, podporou agroturistiky v regióne, zlepšenie stavu životného prostredia je možné dosiahnuť dokončením kanalizácie obcí, vybudovaním čističiek odpadových vôd, spaľovní komunálneho odpadu, zintenzívnením cezhraničnej spolupráce v euroregióne Ipel – Váh – Dunaj. Veľmi aktuálnou problematikou po prechode kompetencií v oblasti zdravotníctva na zastupiteľstvo Vyšších územných celkov bude pre poslancov zabezpečenie činnosti Nemocnice s poliklinikou Šaľa v doterajšej štruktúre a zlepšenie vybavenosti prístrojového parku tejto nemocnice.

Poslanci za mesto Šaľa Ing. Gyurovský a MUDr. Szarka prisľúbili, že zabezpečia pre občanov pravidelne sa stretávať v poslaneckej kancelárii na Mestskom úrade v Šali.

484

NAJVÄČŠIA TRAGÉDIA V DEJINÁCH SPOJENÝCH ŠTÁTOV TERORISTICKÝ ÚTOK NA NEW YORK A WASHINGTON

Prvý rok nového tisícročia vošiel do dejín ako rok terorizmu. Takto charakterizované 21. storočie sa ale nezačalo novým rokom 2001, ale 11. septembrom 2001, kedy o 8,45 hodine newyorského času došlo k šokujúcim udalostiam v New Yorku, Washingtone a Pittsburgu. Koordinovaný útok teroristov s využitím štyroch unesených dopravných lietadiel na dva mrakodrapy Svetového obchodného centra (WTC) v New Yorku a na Pentagon vo Washingtone dozaista zmenili postoje obyvateľov USA, ale aj ostatného mierumilovného sveta.

Dve unesené dopravné lietadlá narazili na dve 150 poschodové budovy Svetového obchodného centra, jedno do budovy Pentagonu vo Washingtone a jedno lietadlo padlo v Pensylvánii. Biely dom potvrdil, že aj lietadlo prezidenta USA Busha bolo pôvodne jedným z cieľov útoku teroristov. Keď sa teroristom táto operácia nepodarila, vrhli sa jedným z unesených lietadiel na Pentagon vo Washingtone. Na palubách unesených štyroch lietadiel bolo 233 pasažierov, 25 členov palubného personálu a 8 pilotov. V zasiahnutých budovách však zahynulo niekoľko tisíc ľudí a morálne a materiálne škody sa ani vyčíslit' nedali. Predbežné vyšetrovanie predpokladalo skupinu 18 únoscov.

Vláda USA pripravila veľkú záchrannú operáciu, na ktorej sa zúčastňovalo tisíce záchranárov i dobrovoľníkov. V nemocniciach v Manhattane ošetrili vyše 1 000 ľudí a asi 2 000 ľahšie zranených prišlo do nemocníc v New Jersey. Záchranné práce pokračovali aj vo Washingtone, kde ošetrili vyše 90 ľudí, z nich minimálne 10 bolo v kritickom stave. Minister zahraničných vecí USA menoval saudského teroristu Usama bin Ládina ako prvého podozrivého z organizovania útoku na Ameriku. Bin Ládin sa vtedy skrýval v Afganistane pod ochranou vlády Talibanu.

Prezident USA George Bush vyhlásil v piatok 14. septembra 2001 za „národný deň modlitieb a spomienok“. Pripojilo sa k nemu mnoho krajín sveta, vrátane Slovenska. Tromi minútami ticha a modlitbou si na poludnie 14. septembra 2001 uctilo aj Slovensko pamiatku obetí atentátov v Spojených štátoch. Pripojilo sa tak k spomienke, na ktorú vyzvala Európska únia všetkých Európanov.

V októbri 2001 zahájili vojská Spojených štátov a Veľkej Británie za podpory domáceho odboja útok na vojská Talibanu v Afganistane s cieľom zajať živého alebo mŕtveho Usama bin Ládina. I keď rýchlo porazili bojovníkov Talibanu, bin Ládina sa im v hornatom teréne nepodarilo nájsť.

Priamym svedkom týchto surových teroristických akcií boli v tom čase v New Yorku aj dvaja Šaľania, MVDr. Ladislav Hlavatý s manželkou, ktorí svoje dojmy podrobne popísali v obsiahlom článku v našich novinách Slovo Šaľanov (Ročník VI., číslo 10, strana 24. – 25.).

Kto je podozrievaný a hľadaný Usama bin Ládin? Narodil sa v roku 1958 v Rijáde ako sedemnásť z 52 detí saudskoarabského stavebného magnáta. Študoval v Londýne manažment a ekonomiku v Džidde. V rokoch 1979 a 1989 vyzbrojoval v Afganistane mudžahídov pre boj proti sovietskym okupantom. V roku 1991 pripravoval zvrhnutie saudskoarabskej vlády, za čo mu Rijád zakázal pobyt vo vlasti a rodina, ktorej majetok sa odhaduje na 38 miliárd dolárov, ho vydedila. Vďaka sieti stavebných firiem v arabských krajinách, ktorá zostala pod jeho kontrolou, si však zachoval majetok odhadovaný na 300 miliónov dolárov. Financuje z neho výcvik a teroristické aktivity moslimských extrémistov prinajmenšom v dvadsiatich krajinách sveta.

POČASIE V ROKU 2001

Rok 2001 sa vyznačoval podobným počasím ako predchádzajúce roky, i keď aj v tomto roku bolo niekoľko odlišností v jednotlivých zložkách počasia.

Prvé dva mesiace roka sa vyznačovali pomerne teplým počasím. Do 11. januára bolo na toto ročné obdobie pomerne teplo, bez snehovej pokrývky. Zima prišla až 12. januára a trvala len do 25. januára, kedy sa opäť oteplilo a bolo nameraných už +10°C. Tieto teploty pretrvávali aj vo februári, kedy bolo nameraných +8 až +16°C. Vyskytovali sa len nočné mrazy a občasné sneženie, pričom však nevznikla trvalá snehová pokrývka za celé toto zimné obdobie.

Prvým skutočne teplým jarným dňom bol 11. marec, kedy bolo nameraných už +18°C. V apríli pokračovalo jarné otepľovanie, bolo však veľmi málo potrebnej jarnej vlhky (len 22 mm). Toto pomerne suché počasie, ktoré neprospievalo ozimínám pokračovalo aj v máji, kedy napršalo len 33 mm. Silné otepľovanie vrcholilo 28. mája, kedy bolo nameraných už +29°C. Ani mesiac jún neprinesol potrebné dažde (len 25 mm), čo sa odrazilo aj pri nalievaní a dozrievaní klasov obilia. Júl nebol v tomto roku najteplejším mesiacom, lebo prišli opakované letné dažde (98 mm), ktoré oneskorili zber obilovín. Napriek tomu bola najvyššia nameraná teplota roka zaznamenaná 16. júla, a to + 36,3°C. Najteplejším mesiacom roka bol však august, kedy bola aj najvyššia priemerná mesačná teplota 21,5°C a najdlhší slnečný svit až 300,6 hodín. September sa už druhý rok po sebe vyznačoval chladným a daždivým počasím, kedy napršalo nezvyčajne najviac v tomto roku, až 127 mm. Mesiac október bol však pomerne suchý a teplý, v teplotách rovnaký ako september a bol ešte bez jesenných mrazov, čo umožnilo dobrý zber a zvoz repy a kukurice. Prvé silnejšie mrazy boli zaznamenané až 10. a 11. novembra, kedy sa vyskytlo aj prvé sneženie. Mesiac december bol v tomto roku najchladnejším mesiacom, kedy 15. decembra namerali aj najnižšiu teplotu tohto roka – 19,0°C. Od začiatku decembra trval celodenný mráz a od 5. decembra začalo aj trvalé sneženie a pri nízkych teplotách sa udržala snehová pokrývka až do 18. januára 2002.

ROČNÝ CHOD ZRÁŽOK, TEPLoty A SLNEČNÉHO SVITU V ROKU 2001
MERANÝ NA POZOROVACEJ STANICI SHMÚ V ŽIHARCI V ROKU 2001

Mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok 2001
Zrážky	16,4	25,4	57,8	14,7	30,8	31,8	98,8	38,4	104,8	14,6	38,8	26,6	498,9mm
Teplota	0,3	2,2	6,6	9,8	17,3	17,7	20,8	21,5	13,8	13,0	3,0	-5,3	10,05°C
Slnečný svit	42,9	132,2	112,1	186,2	297,0	218,9	244,8	300,6	116,3	138,7	85,4	45,6	1920,7hod.

ROČNÝ CHOD ZRÁŽOK MERANÝ V ŠALI – MESTO A V ŠALI – HETMÍN

Lokalita I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok 2001	
Šaľa - Mesto	23,0	22,5	65,5	22,0	33,6	25,5	89,6	36,0	127,4	10,5	35,5	15,0	506,1mm
Šaľa - Hetmín	14,0	18,0	60,0	20,0	40,0	23,0	94,0	43,0	117,0	12,0	37,0	15,0	493,0mm

Priemerná teplota vzduchu v oC	za vegetačné obdobie za hydrologický rok za kalendárny rok	(IV. – IX. mesiac) (XI. – X. mesiac) (I. – XII. mesiac)	16,8 °C 11,0 °C 10,05 °C
Množstvo zrážok v mm	za vegetačné obdobie za hydrologický rok za kalendárny rok	(IV. – IX. mesiac) (XI. – X. mesiac) (I. – XII. mesiac)	319,3 mm 547,4 mm 498,9 mm
Slnečný svit V hodinách	za vegetačné obdobie za hydrologický rok za kalendárny rok	(IV. – IX. mesiac) (XI. – X. mesiac) (I. – XII. mesiac)	1363,8 hod. 1887,0 hod. 1920,7 hod.

Extrémne hodnoty v roku 2001:

Maximá:	Najvyššia nameraná teplota	36,3 °C dňa 16.7.
	Najvyššia priemerná denná teplota	26,5 °C dňa 7.7.
Minimá:	Najnižšia nameraná teplota	-19,0 °C dňa 15.12.

Najnižšia priemerná denná teplota	-13,9 °C dňa 9.12.
Počet dní so súvislou snehovou pokrývkou	27 dní, od 5. do 31. 12
Najvyššia snehová pokrývka	15 cm, v dňoch 14. – 16. 12.
Posledný prízemný jarný mráz	24. 5. -0,7 °C
Posledné sneženie na jar	14. 4.
Extrémne dažde	17. 7. = 37,6 mm
Prvý jesenný prízemný mráz	27. 10. = -6,1 °C
Prvé sneženie na jeseň	27. 11.
Trvalá snehová pokrývka	5. – 30. 12.
Merania sa uskutočňovali podľa SEČ, a to 3 razy denne:	o 6,48(7,48), o 13,48(14,48) a o 20,48(21,48) V zátvorke podľa letného času

Fenologické údaje za rok 2001 od roľníckeho družstva šaľa

Začiatok jarných poľných prác (príprava pôdy začala):	10. február
Začiatok siatia: jarný jačmeň:	12. február
cukrová repa:	19. marec
kukurica:	23. apríl
slničnica:	

Žatva začala plodinou ozimný jačmeň dňa 21. júna.

Zber úrody a výnosy:	z plochy	ha	priemer	ha	výnos g
Pšenica ozimná	z plochy 800	ha	ø	ha	výnos 50 g
Jačmeň jarný	z plochy 260	ha	ø	ha	výnos 47 g
Jačmeň ozimný	z plochy 290	ha	ø	ha	výnos 43 g
Cukrová repa	z plochy 400	ha	ø	ha	výnos 526 g
Kukurica	z plochy 280	ha	ø	ha	výnos 60 g
Ovos	z plochy 30	ha	ø	ha	výnos 35 g
Repka olejná	z plochy 105	ha	ø	ha	výnos 23 g
Slničnica	z plochy 160	ha	ø	ha	výnos 30 g
Sója	z plochy 80	ha	ø	ha	výnos 20 g

Začiatok jari bol pre poľnohospodárov veľmi priaznivý, lebo jačmeň bolo možno siať už 12. februára. Potom však v jarných mesiacoch v apríli, máji a júni bol pomerný nedostatok vlhky. Letné búrky aj v tomto roku poškodili časť obilnín. Mimoriadne daždivý september nepriaznivo pôsobil na zber slnečnice a sóje. Pomerne suchý a priaznivý október však umožnil nerušený zber a zvoz cukrovky a kukurice.

487

VÝROČIA A SPOMIENKY

10. VÝROČIE VZNIKU MESTSKEJ POLÍCIE V ŠALI

Začiatok 90 – tych rokov bol časom prudkého nárastu kriminality na Slovensku i v našom meste. Preto bolo rozhodnutím mestského zastupiteľstva 31. januára 1991 zriadená aj v našom meste mestská polícia. Založená bola potom vo februári 1991 a od mája 1991, teda pred desiatimi rokmi uvideli naši občania v uliciach mesta mestských policajtov v uniformách. Cieľom mesta pri zriaďovaní a hlavnou úlohou mestskej polície bolo od začiatku chrániť verejný poriadok a poskytovať občanom mesta servis, kam môžu zavolať o pomoc. Hlavnou úlohou policajtov bol a je aj v súčasnosti chrániť majetok občanov i majetok mesta a potláčať kriminalitu. Od počiatkov vzniku mestskej polície stál na čele mestských policajtov kpt. Jozef Belický. Svoju činnosť v polícii začali pôvodne jedenásti a z nich doposiaľ šiesti tu vykonávajú činnosť. Ich počet sa neskôr zvýšil na 24. Spočiatku mali sídlo na mestskom úrade, potom sa presťahovali do bývalého včelárskeho domu, ktorý si prerobili a v súčasnosti sídlia v budove Centrálny občianskej vybavenosti na sídlisku vo Veči na Holého ulici. Za uplynulých 10 rokov sa tu vypracoval tím ľudí, ktorý úspešne vykonáva potlačanie kriminality a štandardné a špecifické situácie pri výkone služby. Majú už za sebou zachránené životy, zachránené materiálne hodnoty a vrátené veci poškodeným. Pôsobia aj s mládežou v boji proti drogovým závislostiam, v ochrane pred nebezpečenstvami a zapájaním mládeže do boja s kriminalitou. Mesto prijalo Štatút mestskej polície, ktorý po desaťročiach opäť dáva priestor verejnosti na kontrolu a ovplyvňovanie priorít výkonu polície. Poskytujú občanom mesta pocit bezpečia a ochrany pričom do tejto práce vkladajú aj vlastnú bezpečnosť i kredit svojich rodín. V súčasnosti chránia cez 70 objektov v meste a ešte doposiaľ z týchto objektov žiaden nevykradli. Za uplynulých 10 rokov nastal vo vybavení mestskej polície veľký krok dopredu. Aj uniformy policajtov, ktoré boli spočiatku čierne a depresívne, zmenili už na farbu modrú. Zvýšilo sa aj povinné vzdelanie členov, ktoré v súčasnosti vyžaduje už maturitu. Členovia polície absolvovali špeciálne kurzy a majú už dnes desaťročné skúsenosti.

Mestská polícia má v súčasnosti tri autá a kombinuje model pešej a motorizovanej polície. Po desiatich rokoch možno už konštatovať, že sa našim policajtom podarilo nalomiť izolačnú bariéru medzi verejnosťou a políciou a stať sa prirodzenou súčasťou života nášho mesta.

Pri príležitosti 10. výročia vzniku pripravila Mestská polícia pre verejnosť niekoľko zaujímavých podujatí. 4. mája to bol turnaj pre žiakov základných škôl, 5. mája otvorenie dverí budovy Mestskej polície spojené s výstavou fotografií z rôznych udalostí mestskej polície, ukážka výcviku psov, táborák pre deti a ukážka techniky požiarneho zboru.

6. mája sa konala slávnostná svätá omša v kostole sv. Margity, kde prevzali z rúk primátora mesta ocenenia šiesti policajti, ktorí pracujú v mestskej polícii od jej založenia. Tu odovzdal kpt. Belický ocenenie za osobný prínos a podporu rozvoja mestskej polície primátorovi mesta Mgr. Júliusovi Morávkovi a Ing. Alexandrovi Szabóovi primátorovi v rokoch 1990 – 1994. Certifikát ocenenia udelený Mestskému zastupiteľstvu v Šali za vytváranie priaznivých podmienok pre vybudovanie bezpečnostného servisu na ochranu občanov mesta prevzal poslanec mestského zastupiteľstva Marián Bujdák. Mestská polícia pri tejto príležitosti udelila Certifikát ocenenia občanom mesta Šaľa za podporu a podiel na potláčaní kriminality v meste.

Po slávnostnej omši bolo stretnutie policajtov s predstaviteľmi samosprávy, štátnej správy, s kolegami z policajného zboru a ďalšími hosťami. Tohto stretnutia sa zúčastnili aj policajti z družobného mesta Orosláňu, ktorí pozdravili našich policajtov a priniesli im originálnu maľbu s vyobrazením sv. Juraja v boji s drakom ako symbol boja dobra so zlom.

Trojdnňový program bol zakončený recepciou na mestskom úrade, ktorá bola v kruhu priateľov príjemnou príležitosťou na spomínanie na začiatky, výsledky, úspechy i problémy mestskej polície za uplynulých 10 rokov.

488

SPOMIENKOVÁ SLÁVNOSŤ PRI 60. VÝROČÍ ÚMRTIA SPISOVATEĽA JOZEFA SELLYEIHU – MIŠKOVIČA

Mesto Šaľa pod záštitou oddelenia kultúry pripravilo pri príležitosti 60. výročia úmrtia nášho rodáka, spisovateľa Jozefa Sellyeiho – Miškoviča spomienkovú slávnosť. Pozvanie primátora mesta Mgr. Júliusa Morávka prijali aj rodinní príslušníci syn Matej a dcéra Veronika s rodinou, ako aj príbuzní, známi a priatelia. Spomienka bola slávnostne zahájená na mieste posledného odpočinku spisovateľa na Mestskom cintoríne v Šali. Tu o živote a diele spisovateľa prehovoril zástupca primátora mesta Ing. František Botka. Po pietnom akte kladenia vencov a kytíc sa mohli hostia oboznámiť s inštalovanou výstavou z diel nášho spisovateľa v obradnej sieni Mestského úradu, ktorú otvorila PhDr. Veronika Nováková, riaditeľka Okresného archívu v Šali. Výstava bola spojená aj s kultúrnym programom, v ktorom si mohli prítomní vypočuť jednu poviedku od nášho rodáka pod názvom „Odstavené teľa“ a ľudovú pieseň v podaní členiek Zboru pre občianske záležitosti Henriety Zálezsákovej a Kataríny Szabovej. Poviedku uviedla Ing. Slavomíra Tóthová. Prítomní hostia si tu mohli ochutnať aj šťavnatý šaliansky kalkyč a šalianske koláče.

Na záver tohto slávnostného podujatia sa uskutočnili zápisy do pamätnej knihy mesta.

STRUČNE O NAŠOM RODÁKovi

Náš rodák, spisovateľ, žil iba 32 rokov (1. január 1909 – 6. marec 1941). Medzi dvoma vojnami bol jedným z významných spisovateľov menšinovej kultúry na južnom Slovensku. Základnú školu navštevoval v Šali a potom začal chodiť do gymnázia v Nových Zámkoch, kde však po troch rokoch musel z finančných dôvodov štúdium zanechať. Už ako 12 – ročný začal čítať klasikov a písať prvé básničky a hlavne balady. Jeho prvotinou bola zbierka básní, ktorá bola vydaná šalianskou tlačiarňou Kollmana Dávida. Často prispieval aj do regionálnych časopisov a jeho práce zverejňoval aj Rádiožurnál v Bratislave. Jeho zbierky noviel Trstinové domy, Spod nôh zmizla zem a Rieka kômp z plí, boli z prostredia Šale a okolitých obcí, v ktorých pútavo opisuje pomery vtedajšej doby v lokalitách pri Váhu. V roku 1933 ho Masarykova akadémia prijala za svojho člena. V septembri roku 1936 sa zúčastnil na Svetovej mierovej konferencii v Bruseli, kde vo svojom prejave poukázal na hrôzy vojny a problémy dedinského roľníctva. Bol vždy optimistom, čo prezradzuje aj jeho korešpondencia. Napriek tomu, že proti zákernej smrti už nemal šancu, zomrel v mladom veku, i keď ešte stále uvažoval o napísaní trilógie nielen zo života jeho rodu, ale aj širšom rozsahu i dejín sedliactva v našom regióne. Pre dnešných obyvateľov mesta, ale i okolia, sú jeho práce nielen literárnymi dielami, ale aj vhodnými dokumentmi zobrazujúcimi každodennú radosť i starosť pospolitého ľudu.

Pochvala patrí predstaviteľom nášho mesta za uskutočnené pamätné stretnutie a spomienku, ako aj za vyhotovenie pamätnej tabule na budove mestskej knižnice v Šali, lebo osoba nášho spisovateľa si zaslúži obdiv a úctu i súčasnej generácie.

489

DEJINY REGIONÁLNEJ TLAČE V OKRESOCH ŠAĽA A GALANTA

Štátny okresný archív v Šali, Mestský úrad – oddelenie kultúry, zbor pre občianske záležitosti pri Mestskom úrade a Spoločnosť Petra Pazmánya v Šali usporiadali dňa 23. novembra 2001 kultúrne podujatie pod názvom Dejiny regionálnej tlače v okresoch Šaľa

a Galanta, ktoré sa uskutočnilo v priestoroch kaštieľa v Šali. Cieľom tohto podujatia bolo oboznámiť širokú verejnosť s dejinami tlačiarň a tlače v našom regióne.

Členky Zboru pre občianske záležitosti otvorili podujatie kultúrnym programom. Potom mal slávnostný príhovor primátor mesta Mgr. Július Morávek, ktorý vyzdvihol význam napísaného slova v oblasti komunikácie medzi ľuďmi aj pri rozvoji kultúry. Vyzdvihol dôležitosť vydávania miestnych novín a časopisov, ktoré vždy prispievali k informovanosti občanov.

Prvý referát o téme mala Dr. Anna Jonášová, ktorá informovala o dejinách tlačiarne Samuela Neufelda v Galante, ktorá začala svoju činnosť v Galante začiatkom 90 – tých rokov 19. storočia a pracovala až do znárodnenia roku 1948. Zakladateľ tlačiarne Samuel Neufeld zomrel počas druhej svetovej vojny v koncentračnom tábore.

Mgr. Ladislav Bukovszký sa vo svojom príspevku zaoberal dejinami týždenníka Galánta és Vidéke (Galanta a okolie), ktorý vychádzal od roku 1892 do roku 1914. Okrem správ z regiónu prinášal literárne práce hlavne od miestnych autorov a bol aj úradným časopisom okresného úradu.

Dr. Veronika Nováková v referáte o šalianskom týždenníku Vágsellye és Járása (Šaľa a okres) oboznámila prítomných s krátkymi dejinami tohto časopisu. Pod týmto názvom začal vychádzať tento týždenník ako mutácia Nitrianskych novín už v roku 1907. Prvé skutočné šalianske noviny však začali vychádzať až 4. decembra 1913. ich redaktorom bol Dr. István Pigler a tlačili sa v šalianskej tlačiarňi Dávida Kollmana. Prinášali množstvo zaujímavých informácií nielen zo Šale, ale aj z okolia.

Jozef Sklenár, známy súčasný šalianský novinár sa zaoberal súčasnými regionálnymi novinami a časopismi, ktoré vychádzajú v okrese Šaľa. Vid' tabuľku:

NÁZOV PERIODIKA	VYDAVATEĽ	PERIODICITA	JEDNORÁZOVÝ NÁKLAD
Šaľa – mesačník samosprávy mesta	Mestský úrad Šaľa	12 (mesačník)	3 000
Galantský a Šalianský žurnál	Mgr. Alena Jaššová	12 (mesačník)	3 000
Slovo Šaľanov	PhDr. Milan Alakša	12 (mesačník)	4 000
Súkromný podnikateľ	PhDr. Milan Alakša	12 (mesačník)	2 500
Šalianský týždenník	Nitrianske noviny	52 x	1 000
Trnovecké zvesti	Obecný úrad Trnovec n./V.	6 (dvojmesačník)	900
Selické zvesti	Obecný úrad Selice	4 (štvrtročne)	800
Žiharecké noviny	Obecný úrad Žiharec	3 – krát ročne	500
Močenské noviny	Obecný úrad Močenok	10 (mesačník)	4 500
Tešedíkovské noviny	Obecný úrad Tešedíkovo	6 (dvojmesačník)	1 400
Duslo – Info	Duslo a. s. Šaľa	12 (mesačník)	2 900
Forgas	Balázs Francis Attila Bratislava	4 (pre región Šaľa)	500
Kráľovské zvesti	Obecný úrad Horná Kráľová	4 (štvrtročne)	500

490, 491, 492

O ŠALIANSKOM KROJI

O šalianskom kroji sme doposiaľ nenašli v odbornej literatúre žiadne hodnoverné písomné zmienky. Ako prvá súkromná štúdia bola v tejto oblasti spracovaná v roku 1991, kedy jej autor Ing. Anton Lifka z Trnovca nad Váhom popísal šalianský kroj podľa dvoch hodnoverných údajov získaných od dvoch najstarších 87 – ročných informátoriek z nášho mesta, ktoré sa na tento kroj ešte živo pamätali. Odborný popis tohto kroja ako svoju výskumnú prácu zaslal aj na Slovenskú akadémiu vied do Bratislavy.

Ing. Lifka študoval a popísal ľudové kroje na juhozápadnom Slovensku a už predtým podrobne spracoval údaje o krojoch z nového Mesta nad Váhom, Trenčína a Vrbového. Svoju súkromnú štúdiu o šalianskom kroji daroval aj nášmu mestu v roku 1992 s cieľom oboznámiť občanov nášho mesta so zabudnutým a zaniknutým šalianskym krojom. Vyslovil tu aj svoj obdiv mierovému spolunažívaniu dvoch národov, ktoré sa tu prelínali a ktoré sa tu dlhé stáročia znášali, nerobiac rozdiel v tomto regióne ani v obliekaní. Jeho cenná výskumná práca má okrem popisnej úlohy predovšetkým za cieľ pomôcť školám a ďalším záujemcom pri poznávaní a poprípade aj pri obnove šalianskeho kroja.

V meste Šaľa zanikol tento kroj okolo roku 1970, vo Veči ešte skôr, asi okolo roku 1945 a v obci Dlhá n. V. a Trnovec n. V. až po druhej svetovej vojne.

Šalianský kroj, ako ho popisuje Ing. Lifka, sa nosil na pravom a ľavom brehu Váhu, a to v obciach Šaľa – mesto, Veča, Dlhá n. V., Trnovec n. V., Šók, Selice, Horný Jatov a pravdepodobne aj v neďalekých obciach Cabaj – Čápor, Svätoplukovo, Mojmírovce, Rastislavice a Tvrdošovce. Šalianský kroj pravdepodobne zasahoval cez Cabaj – Čápor až do obce Kynek a Mlynárce pri Nitre.

Náš kroj zhora susedil s iným a ozdobnejším krojom šoporňanským (Šoporňa, Pata, Hájske – Kepešd), s Krojom močenským (Močenok, Horná Kráľová), s krojom šintavským (Šintava, Sv. Chrasť – Vinohrady n. V.) a s krojom z Jarku, lehoty a Veľkého Zálužia. Z východu susedil s krojom z Komoče, Zo západu s krojom z Diakoviec a s krojom zo Sládkovičova a Veľkej Mače. V obciach Hody, Nebojsa, Brakoň, Gáň a Dolná Streda sa nosil už kroj trnavský.

Šalianský ženský kroj si za uplynulé stáročia zakonzervoval tvrdý životný boj do svojho vážneho a dôstojného výzoru. Tento kroj nevynikal výšivkami a ozdobami a predsa svojou výnosnosťou, veľkou úpravnosťou a zladenosťou farieb patril tomuto kroju a dodával mu čaro domova. Škoda, že mu doposiaľ ešte odborná slovenská literatúra nevenovala pozornosť.

Šalianský kroj popisuje Ing. Lifka vo svojej práci nasledovne:

KROJ DIEVČAT A ŽIEN

Mladé dievčatá a slobodné dievky, ktoré nosili šaliansky kroj boli očesané na hladko. Vlasy mali vzadu zapletené do jedného copa. Na sviatočné príležitosti mali na hlave venček a zapletali si dva copy, alebo si jeden cop zaplietli do kruhu. Na jednom starom maľovanom obraze asi z roku 1919 má dievka zo Šale idúca do poľa s hlinenými obedármi na prostovlasej hlave uviazanú žiarivo červenú stuhu. K sviatočnému kroju na veľké sviatky a na procesie nosili dievky na vrchu hlavy založený umelý venček so zelenými lístkami a naň si vzadu pripevňovali širokú jednofarebnú stuhu. Farba tejto stuhu sa zhodovala s farbou sukne, ktorá bola najčastejšie biela a jej konce viseli až do pása.

Na biely rubáš plátina si obliekali dievky i ženy jasavo - biele rukávce, ktoré boli tuho naškrobené z jedného bieleho plátina. Tieto rukávce nemali výšivku, ale pri lakt'och mali našitú bielu čipku, ktorá bola stiahnutá šnúrkami. Podobne aj krézel rukávco v pri krku bol tiež z tuho naškrobenej bielej čipky.

Lajblík sa obliekal na rukávce. Bol obyčajne takej farby ako sukňa, biely, bledomodrý, bledoružový, niekedy aj čierny a iných farieb.

Blúzky boli zánikovým prejavom kroja. Začali nahradzovať najprv rukávce a Lajblík, a to najmä v robotný deň, ale neskôr aj pri nedeľnom sviatočnom kroji. Blúzky boli takej farby ako sukňa. K sviatočnému kroju pre dievky a mladé ženy boli biele, bledoružové alebo bledomodré.

Sukne boli najcharakteristickejšou odevnou súčasťou šalianskeho kroja. Od pása boli veľmi bohato nazberané a siahali až po päty. Podľa šalianskej informátorky siahali až po zem. Sukne boli nazberané do hustých záhybov, ale bývali aj naskladané. Je pravdepodobné, že u tohto kroja boli pôvodné sukne len nazberané do hustých záhybov. Sukne dievok i žien bývali z rôzneho materiálu, ale sviatočné sukne boli väčšinou len z jednofarebného štofu. Dievky nosili k sviatočnému kroju sukne bledých farieb, no najčastejšie biele, ale aj bledoružové alebo bledomodré. K družičkovému kroju na púte a procesie nosili veľké družice len biele sukne. Mladé ženy nosili sukne bledých farieb, staršie ženy hnedé, zelené alebo aj čierne.

Zásterka sa vpredu preväzovala na sukňu. Bola tak dlhá ako sukňa. Sviatočná zásterka sa šila z bieleho plátina, zo šifónu, popelínu, ale aj z iných materiálov. Bola bez výšivky, ale kraje mala dookola ozdobené čipkou alebo štikerajom takej farby ako zásterka. K sviatočnému kroju nosili dievčatá, dievky a mladé ženy zásterka biele, staršie ženy čierne zásterka. Bielu zásterku mohli nosiť dievky a mladé ženy i k sukni čiernej alebo k sukni tmavších farieb u menej sviatočného kroja. Konce zásterky boli zo širších pásov z toho materiálu ako zásterka. Preväzovala sa v páse a spustili sa po uviazaní dolu po sukni. Podľa inej informátorky boli biele zásterka vyšívané okolo okrajov peknou dierkovou bielou výšivkou – madeirou. Takú nosili dievky až do roku 1939 k bielemu družičkovému kroju na procesii vo sviatok Božieho Srdca.

Stuha – opasovačka sa uväzovala v páse a jej farba musela ladiť s farbou kroja. Nosili sa len hodvábné stuhu, väčšinou jednofarebné, bledoružové, bledomodré a biele. Stuha – opasovačka sa spúšťala koncami vzadu po sukni. Neskôr vraj začali dievky nosiť túto stuhu spustenú vpredu po zásterke.

Veľké kvetované ručníky sa dávnejšie, za starých čias, nosili dievkami a ženami k sviatočnému kroju. Farba týchto ručníkov musela ladiť s farbou sukne a zásterky. Po previazaní tieto ručníky takmer celkom zakrývali lajblík. V susedných dedinách sa vraj takéto ručníky nenosili.

Čepiec, ručník – Slobodná dievka chodila do kostola zásadne prostovlasá. Jedinou ozdobou jej hlavy bola vo sviatok stuhu a venček. Vydáté prostovlasé ženy nemohli chodiť ani na pole ani doma pri dome. Od vydaja ich hlavu pokrýval vždy biely čepiec, ktorý zvýrazňoval dôstojnosť matky a manželky. Čepiec bol vždy z bieleho plátina a nebol vyšívaný, iba nad čelom mal ako ozdobu prišitú úzku bielu čipku. Čepiec pokrýval celú hlavu tak, aby nebolo vidieť vlasy. Sviatočné čepce boli z riedkej pevnejšej čipkoviny. K sviatočnému čepcu sa vzadu uväzovala do tyla hodvábná stuhu. Táto bola však výsadou len mladých žien. Na čepiec sa uväzoval potom ručník. K sviatočnému kroju nosili mladé ženy biele ručníky. V lete to boli delínové, cez zimu štofové. Ručník bol bez ozdobnej čipky a výšivky. Nosili sa však aj biele ručníky s továrensky vtkanými kvietkami. Ak si dala dievka cez zimu na hlavu ručník, bol to vždy biely, kým staršie ženy nosili ručníky jednofarebné a tmavých farieb. Ručník sa uväzoval pod bradou.

V chladných ročných obdobiach nosili dievky i ženy vlniak, tvarovaný do trojuholníka a preložený cez plec.

Obuv žien i dievčat tvorili čierne čižmy na polovysokom opätku. V lete však chodili bosé, alebo v pantofliach.

KROJ MUŽOV A MLÁDENCOV

Tento kroj zostal v povedomí ľudí ako kroj letný, pracovný. Pozostával zo širokých bielych konopných gätí a z bielej konopnej alebo jemnejšej plátenej košele.

K mužskému letnému kroju patrili pantofle, ale k sviatočnému kroju i v lete sa nosili čierne čižmy s tvrdými sárkami a čierny klobúk. V zime však nosili čierne baranice.

Mužský letný pracovný kroj zanikol až po druhej svetovej vojne. Kedy zanikol sviatočný kroj sa nepodarilo zistiť, pravdepodobne však hneď po prvej svetovej vojne.

- Marec:
 9. marca Vystúpenie Folklórneho súboru Chemik pri príležitosti Medzinárodného dňa žien
 19. marca Estrádny program s Rasťom Piškom, Mirom Nogom a Števom Skrúcaným
- Máj:
 10. mája Okresné kolo speváckej súťaže Slávik Slovenska
 11. – 13. mája Festival hudobného folklóru – celoštátna súťaž
 29. mája – 1. júna Zlatá priadka – celoštátna súťaž detskej dramatickej tvorivosti
- Jún:
 21. – 26. júna Vystúpenia gréckeho folklórneho súboru Thermaikos z Thessalonik (Šaľa, Galanta, Horné Saliby, Sereď)
- Júl:
 28. júla Vystúpenie divadelného súboru Bošany v rámci celoštátnej prehliadky Gorazdov Močenok
- August:
 28. august Oslavy výročia Slovenského národného povstania
- September:
 15. septembra Šalianske slávnosti
- Október:
 5. októbra Koncert českej folkovej legendy Jana Nedvěda
- November:
 8. – 11. novembra Celoslovenské programovanie Filmových klubov

494

V ŠALI SA KONAL
 FESTIVAL HUDOBNÉHO FOLKLÓRU
 (Celoštátna súťažná prehliadka ľudových hudieb, speváckych skupín, sólistov, spevákov a inštrumentalistov)

Festival hudobného folklóru sa na Slovensku uskutočňuje každý tretí rok vždy v inom meste. Naše mesto sa v dňoch 11. – 13. mája stalo dejiskom tohto najvýznamnejšieho folklórneho sviatku v roku 2001.

Osobitným umením jednotlivých regiónov Slovenska sa predstavilo vyše 200 účinkujúcich – tých najlepších z každého kraja. Na scéne šalianskeho Domu kultúry sme mali možnosť vychutnávať typické hudobné prejavy hrdých Terchovcov, temperamentných Podpoliancov, súhru ozdôb v hlase východoslovenských dievčat, či zamatový hlas fujary a žartovné klikanie heligónky.

Hlavným garantom prehliadky bolo Národné osvetové centrum v Bratislave, spolu s KSO mesta Šaľa a Ponitrianskym osvetovým strediskom v Nitre.

V šalianskom Dome kultúry súťažili tí najlepší z najlepších v štyroch kategóriách: Ľudová hudba, spevácke skupiny, sólisti a inštrumentalisti. Odborná komisia po skončení festivalových dní vyhodnotila vo všetkých kategóriách tých najlepších a udelila im titul laureáta festivalu.

V tomto roku udelila odborná porota národného osvetového centra titul
 „LAUREÁT FESTIVALU HUDOBNÉHO FOLKLÓRU“
 týmto kolektívom a sólistom:

ľudovej hudbe folklórneho súboru Lipa z Bratislavy,
 speváckej skupine Hrochotianka z Hrochote,
 spevákovi Jánovi Bielikovi z Hlohovca a
 fujaristovi a pišťalkárovi Jánovi Šimiakovi z Očovej.

Odbornú porotu na čele s predsedom Ondrejom Demom tvorili Alexander Móži, Igor Danihel, Angela Vargicová a Daniela Šašínková.

Okrem hlavných ocenení sa podarilo za výdatnej pomoci Spolku hudobného folklóru pri Slovenskej hudobnej únii a Kultúrno – spoločenskej organizácie mesta Šaľa odovzdať ocenenia i ďalším výrazným zjavom medzi účinkujúcimi, a to: Terchovskej muzike FS Rozsutec zo Žiliny, dievčenskej speváckej skupine FS Rozsutec zo Žiliny, speváčke Lívii Vansačovej zo Spišskej Novej Vsi a heligonkárovi Serafinovi Ganobčikovi z Oravského Veselého.

Obyvatelia nášho mesta a všetci tí, ktorí si sem našli cestu, mali možnosť vidieť, že aj v samotných uliciach mesta sa v posledný deň súťaže spievalo, ba aj tancovalo a účinkujúci sa domácim doslova rozdávali. Cez mesto prešiel nádherný a pestrý živý sprievod, na ktorého čele sa viezli muzikanti na kočoch v konských záprahoch – presne tak, ako kedysi v minulosti.

Poďakovanie patrí okrem účinkujúcim aj spoluusporiadateľom, Kultúrno – spoločenskej organizácie mesta Šaľa a Ponitrianskemu osvetovému stredisku v Nitre, za ich príkladnú a obetavú pomoc pri tejto celoštátnej súťažnej prehliadke.

495

8. ROČNÍK POPULÁRNEJ LITERÁLNEJ SÚŤAŽE ŠALIANSKY MAŤKO

23. februára 2001 sa konal v Šali už 8. ročník celoštátnej súťaže v prednese slovenských povestí. Bolo to v deň 105. výročia narodenia Jozefa Cígera Hronského.

Do kongresovej sály sa zišlo 23 víťazov z jednotlivých krajov Slovenska so svojimi učiteľmi a rodičmi. Do tejto súťaže bolo zapojených 9 500 detí z celého Slovenska.

Súťažiacich privítala ľudová kapela žiakov Základnej umeleckej školy a predseda Miestnej organizácie Matice Slovenskej MUDr. Svetozár Hikkel. Prítomným sa prihovoril primátor mesta Mgr. Július Morávek, ktorý vyzdvihol význam diel J. C. Hronského pre mladú generáciu a podotkol, že Šaliansky Maťko je cenným kultúrnym prínosom pre naše mesto. Hostami súťaže boli za Maticu slovenskú p. Ivaničová, Klučková, Piláriková, Pechočiaková, Rezník, Kovačevič a Kubinec. Jazykovú čistotu vystupujúcich si všímali naslovovzaté odborníčky – p. prof. Šimonová, vedúca Katedry slovenského jazyka UMB z Banskej Bystrice a asistentka Katedra slovenského jazyka UFK v Nitre. Vydavateľstvo Mladé letá zastupovala p. Balogová a časopis Slniečko p. Kepštová. Zo Slovenského rozhlasu prišli p. Šišoláková a p. Roháč.

Prekvapením pre všetkých prítomných bolo slávnostné uvedenie nového vydania rozprávkovej knihy J. C. Hronského Tri kozliatka, ktorú potom pokrstili naše dievčatá N. Juhosová a M. Štrbáková oblečené v slovenských krojoch.

Celý deň zneli Kongresovou sálou i obradnou sieňou prekrásne ľudové povesti v podaní detí z celého Slovenska. Porota mala naozaj ťažkú prácu vybrať tých najlepších.

Ocenení boli nasledujúci súťažiaci:

1. Laureáti Šalianskeho Maťka: Michal Škvarka – Banskobystrický kraj
Michaela Kertézsová – Nitriansky kraj
Martina Labaiová – Nitriansky kraj
2. Cena Mladých liet: Bronislava Strnadelová – Trnavský kraj
Leona Nadányiová – Prešovský kraj
Mária Hnátová – Prešovský kraj
3. Cena slniečka: Peter Jánošík – Prešovský kraj
Jakub Pohle – Trnavský kraj
Martin Bezdeda – Trenčiansky kraj

Neodišli však naprázdno ani ostatní súťažiaci. Každý z nich dostal knihu, tričko s emblémom Šalianskeho Maťka a Slniečka, drevenú medailu Šalianskeho Maťka, postavičky z knihy J. C. Hronského Budkáčika a Dubkáčika ako aj iné drobnosti.

KONCERTY SA STALI UŽ TRADÍCIU V NAŠOM MESTE

Dňa 7. januára 2001 usporiadalo mesto a zbor pre občianske záležitosti v rímsko - katolíckom kostole trojkráľový benefičný koncert na počesť vstupu do milénia. Na koncerte vystupovali naši rodáci – speváci, hudobníci a recitátori, ktorí prekrásnym spôsobom vytvorili atmosféru pokoja, lásky a dobročinnosti. Na koncerte účinkovali Tomáš Juhász, Henrieta Zálezskáková, Zoltán Mikó a Erika Tégenová za klavírneho sprievodu Júlie Tégenovej. Slovný a spevácky výstup mala aj Ing. Slavomíra Tóthová a korepetitorkou bola Katarína Szabová. Výťažok z koncertu vo výške 12 380 Sk bol zaslaný sociálne a zdravotne postihnutým občanom.

Študenti Vysoké školy múzického umenia a zástupcovia katolíckej a evanjelickej cirkvi v Šali sa dňa 7. apríla 2001 predstavili v rímsko - katolíckom kostole v Šali veľkonočným koncertom a dramatickým pásmom. Koncert zorganizovala a pripravila poslucháčka VŠMU Eva Bogárová, dramatické pásmo napísala Natália Kocianová, študentka Evanjelickej bohosloveckej fakulty v Bratislave. Koncert a dramatické pásmo boli obohatením nášho duchovného života a pripomenuli nám dobu ukrižovania Ježiša Krista. Koncert mal ekumenický charakter a zisk z podujatia bol venovaný deťom z domova sociálnych služieb v Šali.

Na vianočnom benefičnom koncerte v kongresovej sále Mestského úradu dňa 21. decembra 2001 sme mohli v Šali opäť privítať opernú speváčku Líviu Ághovú s klavírnym doprovodom prof. Soni Kresákovej. V prvej časti koncertu sa predstavili aj šalianski speváci Henrieta Zálezskáková a Tomáš Juhász za klavírneho doprovodu Júlie Tégenovej. Koncert mal u divákov veľký úspech.

Finančný zisk z tohto benefičného koncertu bol aj v tomto roku venovaný

Vianočným koncertom v rímsko - katolíckom kostole v Šali sa 26. decembra 2001 našim občanom opäť predstavili známi šalianski umelci. Boli to Anežka Kmotříková, Zoltán Mikó, Tomáš Juhász a Adela Orémusová, ktorí krásnymi vianočnými melódiami za doprovodu Juliany Tégenovej, Kataríny Szabovej a Evy Bogárovej oživilí sviatočnú náladu. Na organe kostola vystúpil aj Ing. Július Bujdák a na husliach sa predstavil mladý Mário Kollár. Medzi hudobnými číslami program básňami doplnila Ing. Alžbeta Sedliačiková. Program uvádzala Slávka Tóthová.

Na nádvorí kaštieľa v Šali sa dňa 29. augusta 2001 uskutočnil muzikálový koncert pod názvom Svetový muzikál na nádvorí. V programe zaznel výber z muzikálov Evita, Fantóm opery, West Side Story a ďalšie. Účinkovali šalianski umelci: Adela Orémusová a Zoltán Mikó – spev a Eva Bogárová – klavír.

VÝSTAVY VÝSTAVA RUČNÝCH PRÁC

Klub dôchodcov v Šali usporiadal 19. apríla 2001 výstavu ručných prác a ukážky literárnej a výtvarnej práce členov, ich detí, vnúčat a pravnúčat.

Výstava ukázala rôzne techniky vyšívania, háčkovania a štrikovania. Dopĺňali ju aj veľkonočné symboly, ako rôzne druhy maľovaných kraslíc, korbáče a rôzne ozdoby, keramiku a kroje. Vystavovali sa aj starožitnosti, ako staré hodiny, staré a vzácne knihy, fotoalbumy so starými fotografiami predkov a starých budov v meste Šaľa. Kuchárky a cukrárky vystavovali tu svoje najkrajšie a najchutnejšie zákusky, jedlá a slané pečivo, ktoré sa často podávajú v klube pri rôznych príležitostiach. Všetky vystavené exponáty boli vkusne aranžované a doplnené kvetmi a ovocím.

Výstavu navštívilo každé popoludnie vyše 200 návštevníkov, ktorí odchádzali vždy s príjemnými pocitmi. Výstavu navštívili aj predstavitelia mesta, kultúrnych zariadení ako aj celookresnej Jednoty dôchodcov.

Naši seniori dokázali, že nechcú ostať bokom a ich túžba po sebarealizácii neúfcha ani v tejto ušľachtilej činnosti.

ZRAZ HISTORICKÝCH VOZIDIEL V ŠALI

Veterán Car Club Mojmírovce, Obecny úrad Mojmírovce a Mesto Šaľa nadväzujúc na tradície z predošlých rokov uskutočnil v Šali aj v tomto roku zraz historických vozidiel.

Občania a záujemcovia nášho mesta a okolia mohli dňa 12. mája 2001 predpoludním vzhliadnuť tieto zaujímavé a pekne upravené vozidlá pred mestským úradom. Popoludní boli vystavené na parkovisku pri futbalovom štadióne vo Veči.

Vozidlá sa predviedli v kategóriách: motocykel, motocykel s postranným vozíkom, automobil a ďalšie novozreštaurované vozidlá.

VÝSTAVA OBRAZOV

Riaditeľ expozitúry Ľudovej banky v Šali Ing. Pavol Príhoda sa rozhodol, že v priestoroch prístavby banky na Hlavnej ulici bude postupne predstavovať domácich umelcov a šalianskych rodákov. Ako prvého pozval šalianskeho rodáka, akademického sochára Milana Jančoviča, ktorý tu mal možnosť vystaviť v septembri 2001 svoje zaujímavé artprotisy. Autor označil vystavené obrazy názvom „Metamorfózy v krajine“. Citlivo v nich vníma premeny v krajine, ktoré zexpresívňuje, často geometrizuje a vytvára farebné kompozície, tvoriace príjemné ataky na dušu. Tieto obrazy sú tvorené technikou artprotisu. Je to československý patent, realizovaný v textilnom ateliéri artprotisu v Brne. Predstavuje akési maľovanie farebnou ovčou vlnou, ktorá je potom zažehľovaná, prešívaná jemnou silonovou niťou a chemicky upravovaná.

Rozsahom veľká prezentácia prác vhodne skultúrňovala toto moderné prostredie banky, kde nachádzajú svoje pracovisko hlavne podnikatelia.

498

SIEŇ TRADÍCIÍ V DUSLE

Podnikový archív a. s. Dusla Šaľa usporiadal dňa 7. septembra 2001 pri príležitosti Dní Dusla Deň otvorených dverí v Sieni tradícií na personálnom úseku. Sú tu vystavené historicky – dokumentárne materiály zo života nášho najväčšieho podniku. Uložené sú tu rôzne medaily, plakety, ocenenia, vyznamenania, diplomy, kroniky, propagačné a fotografické materiály. Pre oživenie pamäti sme si tu mohli zalistovať aj v písomne spracovanej histórii Dusla. Sieň tradícií v podnikovom archíve je cenným informačným centrom, kde môžu chodiť aj bádatelia, historici a záujemcovia, ktorí navštívia náš podnik. Pomocou archívnych dokumentov sa tak zachováva aj kultúrne dedičstvo a napĺňa sa jednotný archívny fond Slovenskej republiky.

VÝSTAVA NA TÉMU VÝVOJ SAMOSPRÁVY

8. septembra 2001 sa v Šali v kongresovej sále mestského úradu konala konferencia na tému Vývoj a formy samospráv, ktorú popisuje naša kronika na strane 464. Pri tejto príležitosti bola po ukončení konferencie v priestoroch Štátneho okresného archívu v šalianskom kaštieli otvorená aj výstava na tému Vývoj samosprávy, ktorá bola určená širokej verejnosti a najmä žiakom a študujúcej mládeži. Výstava bola prístupná až do 30. júna 2002.

499

PÔVODNÝ SLOVENSKÝ MUZIKÁL ALŽBETA BÁTHORYOVÁ

Po troch rokoch od premiéry úspešného muzikálu Verklikár mali možnosť priaznivci amatérského divadla v tomto roku vidieť opäť nový muzikál. Šalianske Divadlo ŠOK uviedlo ďalšie veľkolepý projekt – muzikál pod názvom Alžbeta Báthoryová.

Premiéra muzikálu sa uskutočnila 6. a 7. apríla 2001 v Divadelnej sále Domu kultúry. Obe predstavenia boli zaplnené do posledného miesta.

Námet Viktora Vinczeho a Romana Budaiho z literálnej predlohy Vladimíra Dubeňa do textového libreta spracoval Roman Vámoš. Hudbu k muzikálu zložil Valentín Kozanák a režisérom bol Viktor Vincze. Choreografiu si zobrala na starosť Denisa Kanášová. Hlavnú predstaviteľku si zahrala Linda Vargová, ktorá hrá už aj vo väčších muzikáloch ako napríklad Pomáda. V ďalších nosných postavách muzikálu mali diváci možnosť vidieť Gabriela Hambalka, Imricha Vargu, Erika Mongyiho, Melindu Takácsovú, Máriu konečnú a Vojtecha Dúca. Výpravná scéna očarila divákov, pretože niečo podobné mali možnosť vidieť iba v predošlej hre Divadla ŠOK – vo Verklikárovi.

Divadlo ŠOK pokúsilo pochopiť motiváciu mladej grófkky k jej konaniu, pokúsilo sa vytvoriť príbeh nepochopenia a vnútornej osamelosti človeka, príbeh materskej lásky a straty nádeje, strachu z vojny a blízkosti všemocnej smrti. V muzikáli sa ŠOK snažil stratu nádeje, strachu z vojny a blízkosti všemocnej smrti. V muzikáli sa ŠOK snažil transformovať osobnú tragédiu grófkky z predstavy krvilačného upíra do polohy ľudskej, presnejšie povedané ženskej. Alžbeta Báthoryová v podaní ŠOK-u je tragickým príbehom doprevádzaným ťažkou hudbou. Námet si to vyžadoval, ale boli tu aj veselé pasáže – oslavy, práčky pri praní a podobne so slovenskými ľudovými motívami, ktoré boli výborne zvládnuté.

Príbeh „krvilačného upíra“ nenechal divákov bez ohlasov. Svedčí o tom i dlhotrvajúci aplauz po každom vystúpení. Šalianski, ale aj mimošalianski speváci a divadelníci sa zasa pochlapili a vytvorili dielo hodné potlesku. Veríme, že nielen v Šali, ale aj v ďalších slovenských mestách zožne tento muzikál ďalšie úspechy.

PREMIÉRA DIVADLA VÁH

Divadlo Váh pri Kultúrno - spoločenskej organizácii mesta uvidelo 17. februára 2001 inscenáciu AKO SA KRÁĽ CHCE DOSTAŤ NA MESIAC od Joachima Knautha. Vystúpenie súboru sa uskutočnilo v Spoločenskom dome vo Veči.

Túto rozprávku pre deti naštudoval so súborom režisér Peter Chrenko. Vtipný text a dobre riešené pohybové mizanscény dodali vystúpeniu na kvalite. Táto smiešna rozprávka vylúčila ne jeden úsmev na tvárach nielen detí, ale aj ich rodičov. Súbor má ambície dostať sa touto inscenáciou na súťažnú prehliadku DETI A DIVADLO v Čadci v tomto roku.

500

V ŠALI USPORIADALI MAJSTROVSTVÁ SLOVENSKA V MODERNÝCH TANCOCH

V športovej hale v Šali sa v júni 2001 konalo významné spoločensko – kultúrne podujatie Majstrovstvá Slovenska v spoločenských tancoch.

V tejto celoslovenskej súťaži sa predstavilo 47 tanečných súborov zo Slovenskej a Českej republiky. V 22 tanečných disciplínach a dvoch vekových kategóriách sa predstavilo takmer 700 tanečníkov. Šalienský okres zastupoval na týchto majstrovstvách tanečný klub JUMPING a JUMP Močenok.

Tituly Majstrov Slovenska si medzi sebou rozdelili najúspešnejšie tanečné kluby: Lentilky Žilina, TREND Poprad, SCREAM Senica, JUMPING a JUMP Močenok, STINGS Detva, SONNY Senica a Amatéri Žilina.

Močenský tanečný klub JUMPING a JUMP si v tejto súťaži vybojoval dve prvé miesta, štyri druhé miesta a tri tretie miesta. V jednotlivých skupinách si v tomto klube najúspešnejšie počínali Adrián a Ivan Draškovič, Rudolf Balog, Tibor Székely a Tomáš Rábek.

Celkové výdavky na Majstrovstvá Slovenska činili takmer 400 tisíc korún. Usporiadatelia mali čo robiť, aby zabezpečili toľko finančných prostriedkov, koľko bolo potrebných na zdarný priebeh tejto atraktívnej akcie. Vďaka 22 sponzorom, ktorým patria slová vďaky, sa majstrovstvá uskutočnili na vysokej úrovni. Videli sme krásne tanečné výkony mnohých tanečníkov, ako aj veľké súboje o tituly Majstra Slovenskej republiky, o reprezentačné tričká a medaily. Ťažko bolo vybrať tých najlepších, lebo tanečníci dokázali v Šali, že patria na prvé miesto v celoslovenskom hodnotení, ba niektoré výkony boli omnoho kvalitnejšie ako máme možnosť vzhliadnuť na popredných európskych a svetových podujatiach. Stovky mladých tanečníkov, ktorí reprezentovali svoje talenty a tanečné schopnosti môžu ďakovať aj výborným choreografom a trénerom tanečných skupín, ako aj predvedeným krásnym kostýmom, hudbe a špeciálnym efektom.

501

JAN NEDVĚD LEGENDA ČESKÉHO FOLKU V ŠALI

Koncert legendy českého folku Jana Nedvěda mali možnosť vidieť šalienski diváci v estrádnej sále Domu kultúry 5. októbra 2001. Jan Nedvěd pricestoval k nám ako sprievod skupiny PŘÍBUZNÍ, v ktorej účinkuje jeho syn a syn jeho nemenej známeho brata Františka Nedvěda.

Organizátor tohto podujatia, Kultúrno – spoločenská organizácia mesta Šaľa už týždeň pred koncertom oznámila, že kapacita estrádnej sály je vypredaná. Očakávaný dav divákov sa do kultúrneho stánku hrnul už hodinu pred koncertom. Skupina PŘÍBUZNÍ očarila prítomných hudobnými nápadmi a spevom mladej talentovanej speváčky Hanky Šebestovej. Jan Nedvěd nastúpil na pódium po štyridsiatich minútach koncertu. Atmosféra koncertu pripomínala v publiku jednu veľkú rodinu. Láskové slová a piesne hlavného protagonistu a speváka pôsobili charizmaticky. Je paradoxné, že do Šale musí prísť Pražan, aby takúto atmosféru naladil. V repertoári speváka nechýbali hitové piesne ako Rúže z papíru, Stánky, Svítání, Banská Bystrica, Kamarát a mnoho iných. Samozrejme nechýbala ani legendárna pieseň Podvod, ktorá odznela niekoľkokrát. Masa divákov spievala väčšinu textov spolu s Honzom Nedvědom.

Koncert Jana Nedvěda bola hudobná udalosť roka v našom meste a bol za posledné obdobie jedným z tých, ktorý ľudí spája a uvoľňuje a po ktorom je divákovi dobre na duši...

FOLKLORISTI Z GRÉCKA V ŠALI

Na základe pozvania Kultúrno – spoločenskej organizácie mesta Šaľa navštívil naše mesto 21. – 25. júna 2001 grécky súbor Thermaikos z historického mesta Thessaloniky. V minulom roku totiž navštívil ich mesto náš folklórny súbor Chemik.

Výmenná návšteva bola zrealizovaná na základe uzatvorenej zmluvy medzi oboma stranami. Spolok Thermaikos má 5 tanečných súborov, spevácku a divadelnú skupinu, športový klub a spolok ľudových remesiel. V rámci tejto dohody sa tanečný súbor Thermakoisu predstavil na viacerých podujatiach v meste a okolí.

V dlho očakávanom Galaprograme pred dvoma stovkami divákov predviedol grécky súbor v Šali typické grécke tance v polkruhu, náročné najmä na kroky a tradičné slovenské tance a piesne z rôznych regiónov. Záver patrilo spoločným tancom z gréckeho repertoáru a slovenskej ľudovej „Tancuj, tancuj, vykrúcaj!“

Grécky súbor navštívil v uvedených dňoch aj Galantu, Sereď, Horné Saliby a Cabaj – Čápor.

VALNÉ ZHROMAŽDENIE MATIČIAROV

Dňa 19. júna 2001 sa v Dome dôchodcov pri Dome kultúry v Šali uskutočnilo Valné zhromaždenie Miestneho odboru Matice slovenskej v Šali.

Zhromaždenie pozdravili kultúrnym programom, spevom a básňami žiaci Základnej školy na Sídlišku Váha. MUDr. Svetozár Hikkel, predseda Matice slovenskej v Šali vo svojom príhovore referoval o činnosti MOMS od posledného valného zhromaždenia, ktoré sa konalo v roku 1998. Poukázal na pozitíva i negatíva práce výboru a referoval o celkovej činnosti, ako aj o množstve podujatí a rôznych akcií poriadaných za posledné obdobie. Nezabudlo sa ani na najstaršieho člena Miestnej organizácie matice slovenskej, pána Karola Šmidu, ktorému bola pri jeho životnom jubileu odovzdaná kytica kvetov a pamätná medaila.

Po referáte predsedu sa hovorilo o stave hospodárenia a potom nasledovali voľby do 11 – členného výboru a voľby štyroch členov na celoslovenské valné zhromaždenie Matice.

Zhromaždenia sa ako hostia zúčastnili aj matičiari z Okresného a krajského výboru matice slovenskej v Nitre.

Matica slovenská v Šali účinne prispieva svojou činnosťou, prácou a podujatiami k obohateniu kultúrneho života mesta.

ÚSPECHY ČASOPISU FANTÁZIA

Už po tretí rok bol časopis Fantázia, vychádzajúci v Šali, nominovaný na najvyššie české a slovenské ocenenie v rámci fantastickej literatúry a umenia – Cena Akadémie science fiction, fantasy a hororu. Táto cena sa každoročne v máji udeľuje na medzinárodnom knižnom veľtrhu v Prahe. V tomto roku bola Fantázia opäť nominovaná na cenu, a to v dvoch kategóriách: v kategórii „najlepší časopis“ a tiež jeho šéfredaktor Ivan Al'akša bol ocenený v kategórii ako „najlepší redaktor/editor“. Odovzdávanie Cien Akadémie sa uskutočnilo 12. mája 2001 na pražskom výstavisku v Priemyslovom paláci.

Medzinárodný festival sci – fi a fantasy Istrocon 2001 organizovaný šaliansko – bratislavským Občianskym združením Fantázia navštívilo tohto roku až 800 ľudí. Významným rekordom pre slovenskú literatúru boli tu krstý troch nových slovenských knižiek v rámci sci – fi a fantasy, ako aj premietanie filmov na plátne, čo bolo raritou Istroconu. Toto zabezpečovala šalianska Kultúrno – spoločenská organizácia a jej pracovníci Daniel Rihošek a Milan Petro.

Na Istrocone bola odovzdaná aj cena slovenských fanúšikov sci – fi Istron 2001, kde v kategórii „vydavateľ“ vyhral vydavateľ sci – fi časopisu Fantázia Mgr. Ivan Al'akša, ktorý je aj redaktorom obľúbeného šalianskeho mesačníka Slovo Šal'anov.

50 ROKOV MAĎARSKEJ ŠKOLY V ŠALI

Pri príležitosti 50. výročia znovuzaloženia maďarskej školy v Šali sa 19. októbra 2001 uskutočnila v budove školy a potom v Dome kultúry slávnosť za prítomnosti žiakov, učiteľov a vzácnych hostí. Pri tejto príležitosti prijala škola aj čestný názov: Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským Petra Pázmáňa. V úvode slávnosti Dr. Veronika Nováková, riaditeľka Okresného archívu hodnotila životné dielo Petra Pázmáňa, pričom vyzdvihla jeho osobnostné črty, ktoré môžu byť vzorom aj pre súčasnú mladú generáciu. V rámci tejto slávnosti bola na škole odhalená aj tabuľa, ktorej autorom je Andrej Csillag, ktorú odhalil prednosta Okresného úradu Ing. Štefan Szeles. Milým prekvapením bol dar rodiny Hanuszovej, a to hodnotné pôvodné dielo P. Pázmáňa z roku 1768, ktorý škole odovzdal jeho bývalý žiak Zoltán Hanusz. Hostia si potom mohli prezrieť pamätnú izbu na škole. Oslava potom pokračovala v dome kultúry, kde bol prítomný aj Pál Csáky, podpredseda slovenskej vlády a László Szigety, štátny tajomník Ministerstva školstva, ktorý odovzdal škole dokument o udelení čestného názvu školy. Potom nasledovalo odovzdávanie pamätných listov všetkým pedagógom, ktorí pôsobili na škole. Oslava bola ukončená vystúpením bývalých žiakov a dnes už známych spevákov: Rity Zálezlsákovéj, Zoltána Mikóa, sestier Éosiových, súrodencov Patkolóvcov, Lindy a Imricha Vargovcov. Program ukončili žiaci školy literárnym pásmom a tancom palotáš.

CHEMICKÁ PRIEMYSLOVKA V ŠALI ÚSPEŠNÁ

Na strednej poľnohospodárskej škole v Nitre sa dňa 26. marca 2001 konala krajská prehliadka žiackych prác Stredoškolskej odbornej činnosti. Za Strednú priemyselnú školu chemickú v Šali tu súťažilo 6 prác v troch kategóriách.

V odbore chémi a potravinárstvo sa práca Michala Stieranku (4. B trieda) s názvom „Rýchla metóda stanovenia koncentrácie separátora listov gumárnských zmesí v prevádzkových podmienkach“ umiestnila na prvom mieste a postúpila do republikového kola. Konzultantom tejto práce bol Ing. Ján Uhlár Csc. z Dusla a. s. Tretie miesto v tejto kategórii obsadila práca Lucie Tóthovej s názvom „Overenie kvality artézskych vôd v meste Šala s kvalitou pitných vôd“. Konzultantom tejto práce bol Ing. I. Petro z Dusla a. s. Šala a Ing. Tóthová zo Strednej priemyselnej školy chemickej v Šali.

V odbore ekológia a tvorba krajiny sa práca s názvom „Tetra pak – nový obal nepatrí na smetisko“ autorského kolektívu triedy 3. A: Dávid Gombík, Radoslav Pápay, Alena Luptáková, Jana Kohútová a Adriana Ďatková sa umiestnila tiež na prvom mieste

a postúpila do celoslovenskej súťaže. Konzultantom tejto práce bola Ing. Bečárová zo SPŠCH Šaľa. Práca študentiek 4. B triedy Plevkovej a Šipošovej „Budúcnosť recyklácie plastových fliaš“ obsadila 4. miesto. Konzultantom tejto práce bola Ing. Tóthová zo SPŠCH Šaľa.

504

ŠPORTOVÉ UDALOSTI ROKA 2001 ŠIESTY MAJSTROVSKÝ TRIUMF ŠALIANSKYCH HÁDZANÁROK

7. apríla 2001 sa rozhodlo o finalistoch extraligy hádzanárok Slovenska v šiestom ročníku tejto súťaže. Po roku malo možnosť hrať o najvyššie počty opäť Slovan Duslo Šaľa. Náš úradujúci majster vyhral v Michalovciach aj tretí duel a v poslednú aprílovú sobotu (28. 4. 2001) privítal na svojej palubovke v Šali hádzanárkou HK Nitra, ktoré deklasoval rozdielom pätnástich gólov. V druhom stretnutí však boli Nitrianky podstatne nepríjemnejším súperom, a po bojovnom výkone pripravili nášmu družstvu najmä v druhom polčase trpké chvíle. Zápas však skončil víťazstvom Šale v pomere 25 : 23. Potom ani v treťom finálovom zápase nedokázali hádzanárkou HK Nitra zdolať Duslo, a tak skomplikovať jeho cestu za obhajobou titulu. Aj v domácom prostredí zaostali Nitrianky za Šaľou po všetkých stránkach, predviedli trápny výkon a utrpeli zahanbujúcu pätnásťgólovú prehru (20 : 35). Naše hádzanárkou týmto obhájili vlnajší titul, ktorý bol už ich šiestym majstrovským triumfom.

Naše družstvo v tomto stretnutí využívalo každé zaváhanie súpera, výborne kombinovalo a striedalo jeden gól za druhým. Podalo takticky zrelý výkon, hralo ľahko, výborne kombinovalo i strelálo na bránku. Hádzanárkou Šale jasne dokázali, kde sa hrá u nás najlepšia ženská hádzaná.

Vo finále reprezentovali Šalu tieto hádzanárkou: Kudročová, Kodyová – Flašková (4), Caltíková (2), Sedláková (2), Dubajová (10/2), Vlčková (3), Fečová, Kollárová, Banková (10), Ladicsová (1), Sulyiová (3) pod vedením trénera Jána Packu.

Majstri Slovenska v ženskej hádzanej
V rokoch 1994 – 2001

1994	Jaspol Partizánske
1995	Duslo Šaľa
1996	Duslo Šaľa
1997	Duslo Šaľa
1998	Duslo Šaľa
1999	SCP Banská Bystrica
2000	Duslo Šaľa
2001	Duslo Šaľa

V základnej časti extraligy v druhom polroku 2001 v 14. kole v decembri 2001 viedla v súťaži opäť Šaľa (22), pred Chiranou (20), Interom (16) a Partizánskym (15)

505

ŠALIANSKE HÁDZANÁRKY – VÍŤAZKY SLOVENSKEHO POHÁRA

Na konci hádzanárskej sezóny sa v Šali konalo semifinále a finále Slovenského pohára v hádzanej žien. V sobotňajších semifinálových zápasoch sa do nedeľňajšieho finále 24. júna 2001 prebojovali dve družstvá, a to Chirana Bratislava a Duslo Šaľa. Staronový domáci majster opäť nenechal nikoho na pochybách, že na Slovensku nemá súpera a po vlnajšom double, teda zisku majstrovského titulu a Slovenského pohára, sa mu rovnaký úspech podarilo zopakovať aj na konci tejto sezóny.

V prvom zápase semifinále Slávia Partizánske – Slovan Duslo Šaľa naše dievčatá hrali prakticky v tréningovom tempe a zápas vyhrali 18 gólovým rozdielom 19 : 37 (7 : 20). Zahrať si mohla v tomto stretnutí celá lavička, no i napriek tomu bolo víťazstvo Dusla vysoké. V druhom semifinále Chirana Bratislava – Michalovce tesne zvíťazila Chirana v pomere 20 : 19 a tak sa dostala do finále so Slovanom Duslo Šaľa. V tomto zápase bol úvod prvého polčasu vyrovnaný a naše favorizované družstvo sa dlho nevedelo od svojho odpútať na vyšší gólový rozdiel. Podarilo sa im to až v jeho závere a tak do druhej časti hry mohli nastupovať pokojnejšie. Po zmene strán toho Bratislavčankám opäť veľa nedovolili a celkom pokojne dokráčali k celkovému víťazstvu. Finálový zápas skončil víťazstvom Šale nad Chiranou Bratislava v pomere 34 : 22

(18 : 11). Zaujímavosťou bolo, že Vlčková, Dubajová a Bánková dali spolu viac gólov ako všetky hráčky ich finálového súpera dohromady.

Duslo reprezentovali: Kudročová, Kovárová, Flašková, Vlčková (8/1), Dubajová (8/1), Bánková (7), Fečová (2/1), Kollárová (2/1), Sulijová (2), Ladičová (2), Sedláková (2) a Caltíková (1).

506

VYHLÁSENIE NAJLEPŠÍCH ŠPORTOVCOV

Už po štvrtý krát sa v Šali vyhlasovali najúspešnejší športovci, tréneri a funkcionári. Tak tomu bolo v pondelok 26. marca 2001 v Mestskom dome kultúry, kde sa pri tejto príležitosti konal slávnostný galavečer. Podujatie organizačne zabezpečovali Okresná asociácia telovýchovných jednot a klubov, Mestský úrad a Okresný úrad v Šali.

Mesto Šaľa oceňovalo v siedmich kategóriách spolu 37 jednotlivcov, dorastencov, žiakov, trénerov a funkcionárov. V kategórii „z histórie klubu“ boli ocenení športovci, ktorí žali úspechy v minulosti.

Prehľad vyhodnotených:

CELOŠTÁTNE SÚŤAŽE

Kolektívy: 1. extraligové družstvo v hádzanej žien HK Slovan Duslo Šaľa,
2. družstvo voltíže TJ Slávia SOUP Šaľa,
3. prvoligové družstvo žien v kolkoch TJ Slovan Duslo Šaľa.

Jednotlivci: 1. Ladislav Majdlen – voltíž, TJ Slávia SOUP Šaľa,
2. Ľudovít Kocsis – karate, TJ Slovan Duslo Šaľa,
3. Katarína Dubajová – hádzaná, HK Slovan Duslo Šaľa,
4. Oľga Devátová – kolky, TJ Slovan Duslo Šaľa,
5. Martin Horák – ľahká atletika, TJ Slovan Duslo Šaľa.

KRAJSKÉ A OKRESNÉ SÚŤAŽE

Kolektívy: 1. štvrtligové mužstvo dospelých vo futbale FK Quarta Neded,
2. druholigové družstvo v hádzanej žien HK Junior Poľnohospodár Močenok,
3. druholigový oddiel stolného tenisu TJ Dynamo Trnovec nad Váhom.

Jednotlivci: 1. Katarína Lenická – hádzaná, HK Junior Poľnohospodár Močenok,
2. Gabriela Moravčíková – karate, TJ Slovan Duslo Šaľa,
3. Andrej Hollý – parkúr, TJ Slávia SOUP Šaľa,
4. Ing. Vladimír Polcík – stolný tenis, TJ Tatran Šaľa,
5. Ján Kolárik – futbal, FK Slovan Duslo Šaľa.

Tréneri: 1. Mária Krišková – voltíž, TJ Slávia SOUP Šaľa,
(Bez poradia) 2. Ján Packa – hádzaná, HK Slovan Duslo Šaľa,
3. Ing. Jozef Mrllák – futbal, FK Quarta Neded,
4. Ing. Alexander Magyar – karate, TJ Slovan Duslo Šaľa,
5. Ing. Jaroslav Horák – ľahká atletika, TJ Slovan Duslo Šaľa.

Funkcionári: Július Alföldi (in mem.) – kolky, TJ Slovan Duslo Šaľa, Vojtech Mezei – futbal, FK
(Bez poradia) Trnovec n./V., Jozef Maršálek – futbal, FK Slovan Duslo Šaľa, Ing. Pavol Lipták – futbal,
FK Quarta Neded, Miroslav Horňák – hádzaná, HK Junior Poľnohospodár Močenok,
Jozef Juhász, TJ Slovan Duslo Šaľa, Koloman Hozlár, TJ Progres Selice.

507

Toto slávnostné podujatie, ktoré sa stalo pomaly už tradičným, bolo venované oceneniu tých, ktorí v predchádzajúcom roku, ako aj v minulosti šírili svojimi športovými výkonmi a dobrou trénerskou a funkcionárskou prácou dobré meno nášmu mestu a okresu nielen doma, ale i v zahraničí. Potešujúce bolo, že medzi ocenenými bolo množstvo mladých ľudí, čo svedčilo o dobrej práci našich TJ a klubov.

Najviac ocenených malo mesto Šaľa, ktoré ocenilo celkom 74 športovcov a kolektívov v nasledujúcich kategóriách: jednotlivci, dorast, mládež, žiaci, tréneri, funkcionári, z histórie klubov a ocenenia in memoriam.

Okresná organizácia telovýchovných jednôt a klubov v okrese ocenila spolu 28 športovcov, kolektívov, trénerov a funkcionárov.

Okresný úrad v Šali ocenil všetkých ostatných v rámci okresu, ktorí nie sú organizovaní v okresnej asociácii TJ a klubov, a to za rok 2000 a z histórie klubov.

Medzi najúspešnejšie kolektívy patrilo už tradične Extraligové družstvo žien v hádzanej, družstvo voltáže, prvoligové družstvo v kolkoch, kolektív vrhačov z ľahkoatletického oddielu TJ Slovan Duslo Šaľa, Klub potápačov Amfora Šaľa a športovo strelecký klub Šaľa. Medzi jednotlivcami dominovali práve športovci z týchto klubov a športovci z netradičných športov, ako sú bratia Šimkovci z Močenku, niekoľkonásobní majstri Slovenska a Európy v detskom motokrose a tanečníci z kategórie športových tancov Draškovi z Tanečného klubu Močenok, vicemajstri sveta a ostatní, ktorých menovanie by zabralo veľa miesta.

Poďakovanie patrí všetkým športovcom a funkcionárom za ich aktívnu a vytrvalú prácu ako aj všetkým sponzorom, ktorí vecnými cenami a finančnou podporou pomohli úspešne zrealizovať IV. ročník vyhlásenia najúspešnejších športovcov okresu Šaľa za rok 2000.

ÚSPECHY NAŠICH STRELCOV NA MAJSTROVSTVÁCH SLOVENSKA

Na Majstrovstvách Slovenska v streľbe z guľových zbraní v dňoch 10. – 12. augusta 2001 v areáli Domaniža pri Považskej Bystrici naši strelci získali jeden titul majstra Slovenska a jednu striebornú medailu ako aj ďalšie popredné umiestnenia.

Na týchto pretekoch sa naša Gabika Križanová predstavila excelentným výkonom, keď v športovej puške v leže na 60 m získala obidve medaily a stala sa majsterkou Slovenska v tejto disciplíne. Raritou súťaže bola aj finálová súťaž disciplíny 60. rán v leže, kde sa stretli otec so synom Liptaiovci, keď syn získal striebro a otec 8. miesto.

Z úspechu šalianskych strelcov vidno, že sa naše strelectvo prezentuje veľmi slušnými výsledkami a robí dobré meno mestu, okresu, kraju aj klubu.

508

NA MAJSTROVSTVÁCH SLOVENSKA VO VOLTÍŽNOM JAZDENÍ MEDAILOVÁ ŽATVA ŠALĀNOV

Veľkým úspechom sa skončili Majstrovstvá Slovenskej republiky vo voltížnom jazdení pre šalianskych voltížnych jazdcov 29. a 30. septembra 2001 v Košiciach. Z každej z vypísaných disciplín získali ak nie víťazstvo, tak aspoň medailové umiestnenie. Za účasti takmer 200 cvičencov z oddielov z celého Slovenska a hostí z Českej republiky mali obidva pretekárske dni vysokú športovú a spoločenskú úroveň.

V kategórii družstiev (skupín) sa ich zišlo deväť, kde bezkonkurenčne s vysokým nasadením titul Majstra SR si odnieslo šalianske družstvo cvičiace na koni BARÓN pod vedením Jany Majdlenovej. V družstve cvičili: Viliam Naštický, Michal Petrovský, Radoslav Psota, Dušan Barci, Lenka Fialová, Adrián Tóth, Silvia Ižmanová, Alexandra Vavrová a Danka Urbanová.

Aj v kategórii družstiev „B“ mala Šaľa svoje zastúpenie, kde naše družstvo na koni ČASEŇ pod vedením Mariky Kriškovej obsadilo druhé miesto, pričom v družstve cvičili: Denisa Mokrášová, Zuzana Šabová, Zuzana Mareková, Veronika Gáalová, Darina Zelenická, Petra Andraščíková, Diana Krnáčová, Monika Farkašová a Zuzana Čimborová.

Aj v kategórii jednotlivcov „B“ titul Majsterky SR si vybojovala Veronika Gáalová (SOUP Šaľa) na koni ČASEŇ, pričom aj tretie miesto patrilo Šalianke Zuzane Marekovej.

V kategórii žien „A“ sa bojovalo do poslednej známky o kovy najcennejšie, pričom veľmi potešilo tretie miesto našej Alexandry Vavrovej.

Ešte napínavejšia bola súťaž mužov, ktorá sa niesla v rézii SOUP Šaľa a ÚVL Košice, napokon len veľmi tesným rozdielom si prvenstvo odniesol košičan Martin Necela, pred Ladislavom Majdlenom a Viliamom Naštickým z SOUP Šaľa.

Preteky vyvrcholili súťažou dvojíc, kde zvíťazila dvojica z Popradu a druhí boli šaliania Lenka Fialová a Radoslav Psota.

Nakoľko Majstrovstvá SR boli aj poslednými pretekami tohoročnej súťaže Slovenského voltížneho pohára, v sobotu večer sa v aule Vysokej školy veterinárnej v Košiciach uskutočnilo slávnostné vyhodnotenie SVP. Víťazom mužov za rok 2001 sa stal Ladislav Majdlen z SOUP Šaľa pred druhým Viliamom Naštickým z SOUP Šaľa a Štefanom Horníkom z Free Style Poprad.

V kategórii žien v pohári obsadili prvé dve miesta Topoľčianky a tretia bola naša Lenka Fialová. Najlepšou skupinou v pohári za rok 2001 sa stala skupina TJ Slávia SOUP Šaľa. Najlepším koňom roka v kategórii jednotlivcov za rok 2001 sa stal náš kôň CATALIN IV. zo Slávie SOUP Šaľa.

Majstrovstvami Slovenskej republiky vo voltíži v Košiciach sa oficiálne skončila voltážna sezóna na Slovensku.

509

V NATURÁLNEJ KULTURISTIKE V BUDAPEŠTI RÓBERT BABOS ZÍSKAL STRIEBORNÚ MEDAILU

39 – ročný Róbert Babos, člen šalianskej mestskej polície, sa už dvadsať rokov venuje individuálnemu športu – kulturistike. Spočiatku to bola klasická kulturistika, kde sa v roku 1991 dostal v súťaži až do finále Slovenskej republiky. V posledných ôsmich rokoch sa však začal zaujímať o tzv. naturálnu kulturistiku, ktorá je tak trochu zdravšou odrodou klasickej kulturistiky.

V minulom roku sa po prvý krát zúčastnil najväčšej súťaže v naturálnej kulturistike na svete, ktorá sa konala v Budapešti za vyše dvoch stoviek kulturistov. Tu sa prebojoval až do finále súťaže. V tomto roku sa mu to opäť zopakovalo. Súťažil tu v medzinárodnej kategórii, kde boli kulturisti z Portugalska, Anglicka, Nemecka a Rumunska a on bol jediným zástupcom zo Slovenska. V tejto konkurencii si v Budapešti vybojoval svoj najväčší doterajší úspech – striebornú medailu. Absolvoval tu najprv povinné zostavy, v ktorých bolo treba predviesť predpísané pózy a potom to bola voľná zostava na hudbu. Teraz má už teoreticky reálnu šancu dostať sa v tejto kategórii aj na majstrovstvá sveta. Na tento typ však potrebuje súťažiaci veľa peňazí na doplnky výživy a iné potreby.

Pri Róbertovi Babosovi stoja v Šali viacerí ľudia, ktorí mu v tom pomáhajú. Sú to hlavne Ing. Štefan Bartošovič z firmy ProCS a Dr. Lubomír Pekár, ktorí mu prispeli najväčšími sumami, ako aj firma Demos Šaľa a Hepaj – Ing. Tibor Mikula. Vďaka však patrí aj náčelníkovi Mestskej polície v Šali kpt. Jozefovi Belickému a jeho pomocníkovi Milanovi Špendlovi.

ŠALIANSKY STRELCI NA WALTHER CUPE

Šaliansky strelci sa 1. a 2. decembra 2001 zúčastnili v Komárne Majstrovstiev republiky v streľbe zo vzduchových zbraní Walther Cup. Šaliansky klub reprezentovali traja pretekári, a to František Liptai, Ján Špendla a Erik Kováč. Zo Slovenska sa ešte zúčastnilo trio puškárov štátnej reprezentácie, ktoré sú svetové a európske rekordérky pod vedením trénera Štefana Krčmára. Svojej povesti nezostali nič dlžné, keď v konečnom hodnotení získali tri prvé miesta, v poradí Daniela Pešková, Ivana Švecová a Daniela Lipovská. Umiestnenie našich pretekárov bolo príjemným prekvapením, keď dvaja naši strelci sa prebojovali do finálového preteku. Erik Kováč výborným výkonom a osobným rekordom vybojoval vo finále tretiu priečku a František Liptai postupoval ako ôsmy a napokon skončil na šiestom mieste. Z výsledkov bolo vidieť, že naši strelci dobre reprezentovali svoje mesto.

Výsledky VzPu – 60 muži – juniori	Finále
1. Tibor Mlinkovics, Komárom	681,7 kruhov,
2. Jozef Švec SŠSR – MV SR	678,3 kruhov,
3. Erik Kováč ŠSK – Šaľa	677,2 kruhov,
6. František Liptai ŠSK – Šaľa	646,0 kruhov,
12. Ján Špendla ŠSK – Šaľa	538,0 kruhov.

510

OSEMDESIAT ROKOV ŠALIANSKEHO FUTBALU

Posledné tri dni júna 2001 sa niesli v našom meste v znamení spomienkových osláv 80. výročia založenia futbalového klubu v Šali. Od roku 1921 prinášal futbal v Šali svojim priaznivcom obdobia slávy a úspechov, no boli aj roky stagnácie a ústupu. To si v Šali pekným a dôstojným spôsobom pripomenuli pri slávnostnom stretnutí funkcionárov klubu, terajších a minulých sponzorov a priaznivcov.

Priaznivcov futbalu v Šali potešila aj nová publikácia JUDr. L. Marinčáka pod názvom 80 rokov šalianskeho futbalu. V knihe autor podáva nepreberné množstvo údajov i fotografií z histórie i súčasnosti futbalu v meste.

Pri tomto okrúhlym výročí usporiadali na futbalovom ihrisku niekoľko zaujímavých domácich a medzinárodných futbalových stretnutí. 29. jún bol venovaný mládežníckemu futbalu. Výbery krajov Nitra, Trnava, Trenčín a domáce družstvo si zmerali sily turnajovým spôsobom. Víťazstvo si odniesol výber Nitry. Sobota patrila medzinárodnému turnaju za účasti DAC Dunajská Streda, MFK Nové Zámky, maďarský Oroszlán a domáce družstvo Slovan Duslo Šaľa, ktoré finálovým víťazstvom 4 : 1 nad Novými Zámkami získalo v turnaji 1. miesto. Tretie miesto obsadil druholigista z Dunajskej Stredy víťazstvom 11 : 0 nad súperom z Maďarska. Nedelňa patrila bývalým hráčom Nitry a Šale a tu víťazstvo v zaujímavom zápase si odniesli hráči Nitry s výsledkom 7 : 4. V tomto zápase nastúpil za Nitru aj súčasný úspešný internacionál L. Moravčík.

ÚSPEŠNE SME OBHÁJILI FARBY NÁŠHO MESTA V INTERNATIONAL CHALLENGE DAY 2001

Občania nášho mesta sa aj v tomto roku zapojili do súťaže miest v 15 minútových pohybových aktivitách. Našimi súperiacimi mestami boli v roku 2001 poľské mesto Swazedz a juhoslovanské mesto Svilajnac. Podujatie sa uskutočnilo pod záštitou ministra školstva Slovenskej republiky Milana Ftáčnika.

International Challenge Day sa už tradične konal v našom meste v poslednú májovú stredu, a to 30. mája 2001. Do tohto zdravotného a športového podujatia sa zapojili naši občania bez rozdielu veku, pohlavia, funkčného zaradenia, ktorí dôstojne reprezentovali naše mesto. Hlavným cieľom bolo predovšetkým získať čo najväčší počet občanov pre pohyb, zábavu a v neposlednom rade pripraviť stretnutie pre všetkých záujemcov pred budovami mestského úradu a Spoločenského domu v Šali – Veči.

V meste Šaľa bola 72,8 % účasť všetkých obyvateľov mesta na športových aktivitách, poľské mesto Swazedz malo 20,25 % účasť a Svilajnac nezorganizovalo toto podujatie.

Vyslovená bola vďaka všetkým, ktorí sa podieľali na tomto podujatí a prispeli k úspešnej reprezentácii nášho mesta v International Challenge Day 2001. Na organizácii podujatia sa podieľali Asociácia športu pre všetkých SR, mesto Šaľa, Mestský úrad – oddelenie kultúry v spolupráci s komisiou rozvoja kultúry a mládeže.

511

Zápisy v kronike mesta Šale za rok 2001 boli spracované na základe najdôležitejších udalostí a hodnoverných údajov zo života nášho mesta v roku 2001.

Kronika za rok 2001 obsahuje 54 ručne písaných strán, a to od čísla strany 457 po stranu 511.

Kroniku zostavil a napísal Mgr. Peter Bošňák, kronikár mesta